МАЛШАДАЙ ШАЛГАЛТА БАРИХА ХАРЮУСАЛГАТА ҮЕ

Һалхи шуурганай, саһа бордоһотой хүйтэн үбэлнай захалба. Малай фермэнүүд, хонидой байранууд, бэлшээри хадалан дээрэ үбэлэй шэрүүн амисхал бууба.

Үбэл—эбсэшэгүй шанга шалгагша мүн. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажал хүдэлмэридэ, малша зоной хэһэн хэрэгтэ үбэлэй саг ёһото сэгнэлтэ үгэдэг, дутуусь элируулдэг, һайниинь сэгнэдэг.

Гэхэтэй хамта, үбэлэй үе баян үнэр саг. Эгээл үбэлэй үедэ колхоз, совхозууд жэл соо абадаг һүнэйнгөө хахадһаа үлүүе һаадаг, 90 шахуу процент хурьгадаа абадаг, гурбанай хоёр хуби тугалнуудаа түрүүлдэг.

Хүдөө ажахыдахи, малшадай ажал хүдэлмэриин эгээ харюусалгатай энэ үеын гол зорилгонуудта партиин обкомой һая болоһон 7-дохи пленумэй хэлсэһэн нэгэ асуудалынь зорюулагдаһан байна. Малай үбэлжэлгэ бүхы жэлэй амжалтые шиидхэхэ туладань, КПСС-эй обком хүдөөгэй партийна комитедүүдэй, эхин партийна организацинуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй болон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гол анхаралые имагтал эдэ зорилгонуудта хандуулжа, харюусалгатай зорилгонуудые тэдэнэй урда табяа.

Эдэ зорилгонуудынь гэхэдэ:

— Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө мянга мянган килограмм һү абаха.

— 60 мянганһаа доошо бэшэ толгой эбэртэ малай түл шахаха, 3700 тонно гахайн мяха үйлэдбэрилхэ.

— Гээлтэ хоролтогүйгөөр үнеэдэй, хонидой, гахайн түл абажа, бүхы бодо малайнгаа тоо толгойе олошоруулха һайн үндэһэ һуури табиха.

— Эмэ малай һубайрха ябадалые усадхаха, ухэл гарза үгы болгохо, тиигэжэ ажахынуудай гарзада ородог гол шалтагааниинь усадхаха.

— 1964 оной бүхы түсэбүүдые дүүргэжэ, гүрэнэйнгөө үмэнэхи уялгануудаа хүсэд дүүргэхэ, тиихэдэ гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө декабриин 15 болотор бэелүүлхэ.

КПСС-эй обкомой 7-дохи пленумэй табиһан эдэ зорилгонууд дүүрэн гүйсэдхэгдэжэ шадаха, энээнэй тула бүхы арга боломжонууд бии. Энэ жэлдэ таряашад, сабшалан харагшад, мүн малшад өөһэдөө яһала һайн хүдэлмэрилжэ, малай тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ нилээд амжалта туйлаа. Нёдондонойхидо орходоо 32 процент дээшэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Илангаяа малда эдюулхэ ороoһо тарян, хартаабха ехээр бэлэдхэгдээ. Малда эдюулхээр орхигдоһон талха тарямнай 1963 онойхидо орходоо 2-һоо үлүү дахин ехэ, хартаабха 2 дахин шахуу ехэ байна.

Малаа һайнаар үбэлжүүлхэ иимэ арга боломжотой байхада, үбэлжэлгын амжалтые имагтал малшад, кадрнууд шиидхэхэ болоно. Тиимын тула КПСС-эй обкомой пленум малшадай дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, тэдэнэй байра байдал тушаа, культурна эрилтыень хангаха тушаа гол анхаралаа табиһан байна.

Үбэлжэлгын үедэ малшадта хамһалсахаяа хэдэн олон хүнүүд, тэрэ тоодо механизаторнууд ерэдэг. Манай республика дотор үбэлжэлгын түлэб үеэр фермэ, отаранууд дээрэ 30 мянгаһаа үлүү хүнүүд ажалладаг бшуу. Эдэ олоной ажал хүдэлмэринь ямараар эмхидхэгдэнэб, эдээн тухайда партийна организацинууд, колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хэр анхаралаа табинаб,—эдэ ушарнуудһаа үбэлжэлгын амжалта дулдыдана. Энэ ушар хэндэшье элитэ. Гэбэшье урда урда жэлнүүдтэ үзэгдэдэг алдуунууд мүнөө баһал гаража байна. Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Зэдын, Хориин аймагуудай олон колхоз, совхозуудта малшадайнь байра һайтар түхеэрэгдээгүй, культбазануудынь хаагданхай гү, али ондоо хэрэгтэ хэрэглэгдэнэ. Малшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдээгүй, һайн ажал хүдэлмэриин түлөө материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд абтаагүй гэхэ тэды байна. Зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй гол анхаралынь үбэлжэлгын хэрэгтэ хүсэд хандуулагдаагүй, тэдэнэр үшөөл хуушаараа хүдэлдэг зангаараа байна. Тиимэ тулань малаа зүбөөр, ашагтайгаар эдеэлүүлхэ, зоотехническэ эрдэм ухаанай заабариин ёһоор малаа харууһалха ябадал эмхидхэгдээгүй. КПСС-эй обкомой пленум эдэ бүхы дутуу дундануудые түргөөр, эрид шууд усадхажа, мал ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан бүхы уладай ажалые ёһото һайнаар эмхидхэхэ, тэдэнэй байра байдалай болон культурна эрилтэнүүдые ёһотоор хангаха гэжэ эрилтэ табиба.

Тиигээд хэды үбһэ тэжээлээр баян байбашье, үбэлжэлгынгөө оншо алдажа болохо. Энэ ямар ушарһаа болохоб гэхэдэ, үбһэ тэжээлээр бараг элбэг байһандаа бахархаад, тэрэнээ хуули гуримгүйгөөр, хайша хэрэгээр, үлүү бардамлахажа гаргашалжархёоһаа, тиимэ болохо байһаниинь мэдээжэ. Иимэ ушар нёдондо олон колхозуудта үзэгдөө һэн. Хяагтын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз үбэлжэлгын эхилхэдэ яһала үбһэ тэжээлтэй, ороoһо талхатай байһан юм. Теэд энээнээ эзэн бусаар гаргашалһан ушарһаа үбэлжэлгын һая хахадлажа байхада хорёо хашаа, сүсээг хооһон, алга болошоод байгаа һэн. Энэ нэгэ алдуу. Баһа үшөө ондоо алдуу колхоз, совхозуудай зарим хүдэлмэрилэгшэд хэдэг байна. Эдэнэй һанаашаар хадаа, малайнгаа тэжээл юуншье болог гамнаха, малай бэлшэжэ шадахатайдал бэлшээжэ, үбһэ, һолоомо, силос, талха таряа эдеэлүүлхэгүйдэ һайн хэбэртэй байдаг. Иимэ хяһуу ябадалай хойшолонгынь баһал мэдээжэ. Эгээл малаа шахаха, һү һаали хэхэ саг үнгэрдэг, мал адууһан сэмгээ хатадаг, тиигээд хожомынь юушье эдюулэ, мал хүшэеэ абадаггүй байдаг. Тиихэтээ хамта үбһэ һолоомоороо элбэгтээ найдаад, малай тэжээл буйлуулха, элдэб аргаар хоолтой болгохо ябадалые олон газарнуудта тоодог, хэрэгсээдэггүй байна. Иимэ ябадалай урагшагүйень хэн мэдэхэгүй бэлэй. Тиимэ тула малаа зүбөөр, ашагтайгаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй обкомой пленум онсо анхаралаа табиһан байна.

Мүнөө үбэлжэлгын түлэг үе эхилээ. Малдаа тэжээлыень хүсэд һайнаар буйлуулжа, садхабаритайгаар эдеэлүүлхэ гээшэ эгээл шухала болоно. Иимэ байхада үбһэ, һолоомо, силос болон малда эдюулэгдэхэ таряанай үлөөдэһэ хуу бараниень бүридхэн абажа, хатуу шанга хиналта тоосоондо абаха шухала. Гэбэшье олон колхоз, совхозууд мүнөө болотор поли дээрэһээ һолоомоёо суглуулжа сомоогүй, үбһэ тэжээлээ малайнгаа байрануудта зөөжэ асараагүй байна. Иимэ ушар илангаяа Хориин, Зэдын, Хяагтын аймагуудта үзэгдэнэ.

Баһа зарим газарнуудта үбһэ, һолоомо иишэ тиишэнь шэрэхэ, хулууха ябадал үзэгдэжэ эхилээ. Теэд тэрээниие тооложо суглуулжа абаагүй, шанга хиналтада табяагүй байхада иимэ юумэ болонгүй яахаб даа. Колхоз, совхозуудай үбһэ, һолоомо килограммшье хажуу тээшэнь гаргахагүй, тэрэниие үрихэ, хулгайлха ябадалтай эрид шанга тэмсэхэ хэрэг малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ ябадалда бага бэшэ удха шанартай.

Үбэлэй үедэ мал ажалһаа продукци ехээр абаха, малай түл олоор үдхэхэ гээл һаа, үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө эхилээд малаа садхабаритайгаар, һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд онсо анхаралаа табиха ёһотой. Малай фермэ, хонидой отара бүхэндэ дүүрэн хүрэхөөр тэжээлынь буулгажа үгэхэ, малаа эдеэлүүлхэ зүб, ашагтай рацион табиха шухала.

Ниитын мал ажалые амжалтатайгаар хүгжөөхэ ябадал үбэлжэлгэһөө бүримүһэн дулдыдана. Тиимэ тула хүдөөгэй партийна комитедүүд, эхин партийна организацинууд, үйлэдбэриин управленинүүд, колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд бүхы арга шадалаа энэ онсо харюусалгатай хэрэгтэ зорюулха, бүхы малшадые КПСС-эй обкомой 7-дохи пленумэй табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ урмашуулан зоригжуулха уялгатай.

Үбэлжэлгэ болбол малшадай шалгалта бариха харюусалгатай үе. Энэ шалгалтань мал ажалые интенсификацилха, малай продукцинуудые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлэй шалгалта мүн.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 281 (10649) | 1964 оной ноябриин 27, пятница | Сэн 2 мүнгэн

АХА ДҮҮГЭЙ АМАРШАЛГА

МНРП-гэй III съездын болоһоор 40 жэлэй, Монголой Арадай Республикын тогтоогдоһоор 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет МНРП-гэй Центральна Комитедтэ, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумдэ, МНР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Монголой Арадай-революционно партиин гэшүүдтэ, аха дүү бүхы монгол арадта совет коммунистнуудай, Советскэ Союзай арадуудай халуун амаршалга, пайн һайхан хүсэлэл дамжуулан хүргэбэ.

Монгол арадтай заншалта хани барисаагаар холбоотой совет арад политическэ, экономическа ба соёл гэгээрэлэй бүхы һалбаринуудтаа гайхамшаг амжалта туйлаһандань үнэн зүрхэнһөө баясажа, омогорхожо байна гээд Монголой хүтэлбэрилэгшэд Ю. Цэдэнбалда, Ж. Самбуда нухэд Л. И. Брежневэй, А. И. Микоянай, А. Н. Косыгинай эльгээһэн бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ. Совет хүнүүд социализм байгуулха хэрэгтээ, эб найрамдалай түлөө, арадуудай хоорондын хани барисаанай хэрэгтэ шэнэ, бүри ехэ амжалта туйлахыень монгол арадта хүсэнэ. (ТАСС).

Каракалпагай 40 жэлэй ой

Каракалпагай ажалшадта амаршалга

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Каракалпагай Автономито Совет Социалис Республикын тогтоогдоһоор 40 жэл болоһоной гайхамшагта ойгоор дашарамдуулан, Каракалпагай ажалшадые халуунаар амаршалба.

Каракалпагай ажалшад Коммунис партиин хүтэлбэри доро Узбекистанай бусад арадуудтай бата хани барисаатайгаар, ород арадай манай оронойи бүхы арадуудай аха дүүгэй туһаламжаар түүхын богонихон болзор соо социально-экономическа гүн ехэ шэнэдхэлгэнүүдые хэжэ, экономико болон соёл болбосорол хүгжөөлгын талаар ехэ амжалтануудые туйлаа. Эдэ түүхэтэ туйлалтануудынь — социалис байгуулалтын үлэмжэ бүлюу һайн байһанай, ленинскэ национальна политикын мүнхэ хүсэнэй, СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй, хани барисаатай байһанай эли тодо гэршэ мүн.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет коммунис байгуулалтын талаар саашадаа амжалта туйлахыень Каракалпагай бүхы ажалшадта хүсэнэ. (ТАСС).

Совет хүнүүд вьетнам арадай тэмсэлые талархан дэмжэнэ

Профессиональна союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет Ханой эльгээһэн телеграмма соогоо американска империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, амгалан байдал хамгаалхын түлөө тэмсэжэ байгаа вьетнам арадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэхэ уласхоорондын конференцидэ хабаадагшадта Советскэ Союзай ажалшадай үмэнэһөө халуун амаршалга хүргэбэ. Энэ конференциин хүдэлмэринь Вьетнамай тэмсэжэ байгаа арад зонтой дэлхэйн бүхы арадуудай һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлгэдэ, Зүүн-Урда Азидахи, бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ байха гэжэ ВЦСПС батаар найдана.

Американска империализмын зүгһөө Урда Вьетнамда хэгдэжэ байгаа эзэрхэг түримхэй аашые, тэрэшэлэн Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хорото муухай ябуулгануудые СССР-эй Профессиональна Союзууд, хүдэлмэришэд болон алба хаагшад бүхы түрүү хүн түрэлтэн шэнгеэр эрид шууд буруушаана. Өөрынгөө хуби заяае өөрөө шиидхэхэ арга боломжо вьетнам арадта олгогдохо ёһотой.

Ооһэдынгөө интернациональна уялгада үнэн байдаг Советскэ Союзай ажалшад Урда Вьетнамай арад зоной үнэн зүб тэмсэлые дэмжэнэ, дэмжэхэншье байха. Эдэнэр империализмда, колониализмда эсэргүүсэн, национальна бэеэ даадһан байдалай түлөө, эб найрамдал, демократи ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудта талархан дэмжэнэ. (ТАСС).

БЕЛЬГИИН ПРАВИТЕЛЬСТВАДА СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ЭЛЬГЭЭҺЭН МЭДҮҮЛГЭ

Ноябриин 25-най үдэр Советскэ правительствын иимэ мэдүүлгэ СССР-тэ байдаг Бельгиин элшэн сайд Н. Колсо гэгшэдэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэһээ хэгдэһэн байгаа:

«Байгша оной ноябриин 24-нэй үглөөгүүр Конгоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Англиин харьяата Вознесенье гэжэ аралһаа американска сэрэгэй-транспортна самолёдуудта һуулгажа эльгээгдэһэн бельгийскэ парашютистнуудай сэрэгэй подразделенинүүд Конгодо буужа, Стэнливиль хотые эзэлһэн байна.

Тиихэ зуураа, Стэнливильдэ байһан гадаадын хүнүүдые хамгаалха шухала байгаа гэһэн шалтаг барижа, энэ эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа зүбтүүлхэ һэдэлгэ гаргана.

Энээнтэй дашарамдуулан, Советскэ правительство иигэжэ мэдүүлхые шухалада тоолоно.

Бельгиин парашютистнуудые буулгажа, зэбсэгэй хүсөөр Стэнливиль хотые эзэлһэниинь Конгын дотоодын хэрэгүүдтэ Бельгиин, США-гай ба Англиин зүгһөө зэбсэгээр хамаархаһан бүдүүлиг шэнэ ябуулга болоно гэжэ, конголез арад тушаа зэргоороо аашалдаг, хүсөөр болодог политикын үргэлжэлэл мүн гэжэ Советскэ правительство тоолоно. Бүхы дэлхэйн хараһаар байтар конголез арадта эсэргүү хорото муухай ааша гаргагдана. Африкын бусад гүрэнүүдэй амгалан, тайбан байдалда бодото аюул тохеолдуулагдана.

Стэнливильдэ байһан гадаадынхидые зэбсэгтэ добтолгын туһаламжаар «хамгаалха» шухала байна гэһэн дурдалга энэ эзэрхэг түримхэй ябуулгынь колонизаторска удхые дахинаа элишэлно. Арадуудай газар уһые буляахын ба богоолшолхын тула колонизаторнуудай иимэ шалтаг баридаг байһаниинь колониальна эзэмдэлгэнүүдэй түүхэһээ һайн мэдэгдэнэ.

Хэрэг ушарынь Стэнливильдэ эды тэды гадаадынхидай байһанһаа бэшэ, харин энэ орон доторхи байдалые тэдэнэй табимал Чомбейн заһаруулха хабагүй байһые мэдэхэдээ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе даралгадань Бельгиин армиин регулярна частьнуудаар сэхэ туһалха гэжэ колониальна гүрэнүүд шиидэһэн байна. Конгодохи энэ ябуулгые элдэб худал хуурмаг мэдүүлгэнүүдээр далдалха гэжэ һэдээшье һаань, иимэ муухай ааша гаргаһан гэмтэд арад зониие мэхэлжэ, харюусалгаһаа зайсажа шадахагүй.

Конгодохи эзэрхэг түримхэй ябуулганууд хадаа Конгын дотоодын хэрэгүүдтэ гадаадынхидай хамаархалгые болюулха гэжэ африканска нэгэдэлэн эмхеэр дамжуулан эрилтэ хэһэн Африкын гүрэнүүдтэ сэхэ зүришэн ябадал болоно. Эдэ ябуулгануудынь Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставые бүдүүлигээр эбдээд, бүхы дэлхэйдэхи амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулна.

Сэрэгэй интервенци дары болюулха, Бельгиин бүхы сэрэгүүдые, гадаадын хулһэнэй бүхы хүнүүдые Конгоһоо гаргаха эрид шанга эрилтэ табихатаяа хамта Советскэ правительство иигэжэ мэдүүлнэ: энэ эзэрхэг булимтархы ябуулгын хойшолонгуудай түлөө бүхы харюусалга Бельгиин правительствада, тэрэнэй бусад хабаадагшадта сум бууха байха».

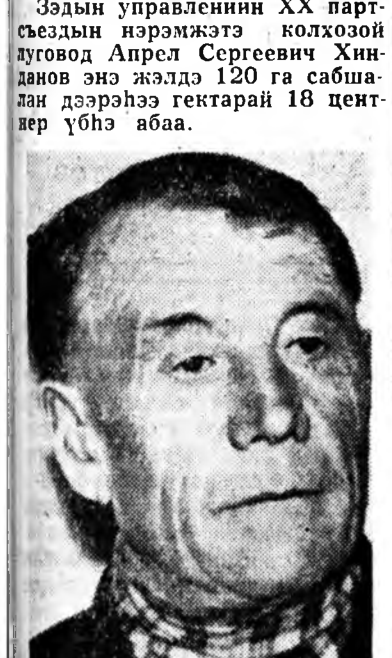
* * *

Мүн иимэл удхатай мэдүүлгэнүүд Великобританиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Х. Тревельянда, США-гай хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура хаажа байһан түшөөлэгшэ У. Дж. Стэссэлдэ барюулагдаа.

ТҮРҮҮ ЛУГОВОДУУД

Зэдын управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговод Апрел Сергеевич Хинданов энэ жэлдэ 120 га сабшалан дээрэһээ гектарай 18 центнер үбһэ абаа.

Хяагтын управлениин Хүдэриин совхозой луговод Степан Тихонович Серебренников байгша ондо 90 га сабшалангай гектар бүриһөө 33 центнер үбһэ хуряагаа юм.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө— 1000 ЛИТР ҺҮ!

УБҺЭ ТЭЖЭЭЛЭЭ ЭЗЭН ЁҺООР ГАРГАШАЛХАБДИ

БАЙГША ОНДО манай хотогор уужам Хонхоло, Шанага нютагай ажалшад, малшад нилээд амжалтатай һайн хүдэлжэ, энэ жэлые муу бэшэ үрэ дүнтэйгөөр дүүргэжэ байна гэхэдэ балайшье ехэ һайрхаһан хэрэг болохогүй.

Гансахан сагай уларилай таарамжатай зохид байһанһаа бэшэ, мүн бүхы механизаторнууд, таряашадайнгаа шэн зоригтойгоор, эршэмтэй шангаар хүдэлһэнэй ашаар ороoһо таряанай болон бусад ургамалнуудай бараг һайн ургаса абаабди. Бүхы 2000 гаран га таряалан дээрэһээ ороoһо, тиихэдэ шэниисын зарим ургасатай газарһаань 22—23 центнер гектарай дунда зэргээр 15 центнер алтан шара таряан хуряагдаа. Энэ жэлдэ 4 мянган центнер таряа гүрэндэ тушааха түсэбтэй аад, хамта 14 мянган центнер ороoһо бэлэдхэлэй пунктда оруулаабди. Мүн ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхөөр 3 мянга гаран центнер үрэһэ хаагаад, мүнөө тэрэнээ хоёрдохёо наринаар сэбэрлэжэ, амбаартаа хаажа байнабди.

Мал ажал дээрэшье баһал зарим тэды үрэ дүн туйлагдаа гээшэ. Жэшээлхэдэ, отделениинхид үнгэрһэн арбан һара 20 хоногто 2770 гаран центнер һү һаагаад, 2400 центнерыень гүрэндэ тушаажа, жэлайнгээ түсэб болзорһоонь холо урид дүүргээ. Сентябрь һараһаа хойшо малаа байлгажа эдеэлүүлдэг болоһоншье сагтаа һаалишаднай һү һаалияа зунайхиһаа ехээр доошолуулнагүй. Мүнөө фермынхид олонхи үнеэдэйнгээ түрэхэ дүтэлжэ шэргээд, зариманайнь хожороод байхада, үдэр бүри 600—630 килограмм һү һаажа, 580—590 килограммынь тушаана.

Тиигэбэшье малшадаймнай ажалда эгээл харюусалгатай, хүндэ хүдэлмэриин, хаһа—үбэлжэлгэ түлэг оробо гээшэ.

Хэнэйшье мэдэһээр урдынхидал «үбэл болоо, үхэр малай хожорхо, тураха саг оробо» гэжэ альгаа дэлгээд, миин һуужа яашье шадахагүй байһамнай элитэ. Энэ жэлдэ урдынхида орходоо үбһэ тэжээл һураггүй элбэг бэлэдхэгдэнхэй, мүн мүнөө хаа хаанагүй аятай дулаан, саһагүй ута намар болоо ха юм.

Тиимэһээ иимэ таарамжатай һайн арга боломжые хэрэглэнгүй, хуушанайнгаа хэбээр хүдэлжэ, үнеэдһээ һү багаар һаагаад, үхэр малаа тураажа, муудхаажа байха болоо һаамнай, бидэниие хэншье хүлисэхэгүй бшуу.

Сабшалангай газараар тиимэшье элбэг бэшэ һаа, энэ жэлдэ манай отделениинхид бүхыдөө 14,2 мянган центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо дүрбэ мянга шахуу центнерээр ехэ үбһэ абажа шадаа. Ондоогоор хэлэбэл, га бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер эрхим шанартай үбһэ хуряагаабди. Энэ манай дүршэлтэй бэрхэ луговодууд Цыренжап Цыбудеев Эрдэнижап Санжицыренов хоёрой оролдосото ажалай ашa үрэ мүн. Тэдэнэр Шанага голдо 700 гаран гектар сабшалан һайса уһалжа, га бүриһөө 23—25 центнер һайхан хяаг үбһэ хуряагаа.

Тэрэшэлэн отделениин кукурузашан Александр Сухнев даажа абаһан 200 гектар газарһаа га бүриин 160 гаран центнер ногоон эшэ набша ургуулаа. Манай эндэхи эрхэ байдалда энэ нилээд һайн ургаса гэжэ тоолохо байнабди. Тиигэжэ мүнөө жэлдэ үнеэдтээ хүхэ ногооной һайн гаратар эдюулхэ силостэй болообди. Байгша ондо таряалан дээрэ элбэг ехээр гараһан һолоомоёо наринаар суглуулаад, хамта 10 мянган центнер һуриилжа, тэрэнээ 3 мянган центнерынь отара, фермэ, гүүртэнүүдтэ зөөжэ абанхайбди. Энэмнай үбһэ, силостэ нилээд ехэ нэмэри болохо үгэхэ бшуу. Хэрбээ урдань һолоомо ехэнхидээ адууһа малда дэбдихэр хэжэ, үгышье һаа, ёһоор буйлуулангүй барбайтар хаяжа үгөөд, гэшхүүлжэ һалгаадаг байбал, мүнөө жэлдэ дэбдихэртэ хохир ехээр бэлэдхэжэ, харин һолоомоёо буйлуулаад, малда эдюулнэбди. Гадна малда эдюулхээр ороoһо талханай зүйлшье горитой таһалагдаа.

Теэд үбһэ тэжээл элбэг гэжэ һанаагаа амараад, тэрэнээ ямаршье хэм хэмжүүргүйгөөр, хайша хэрэгээр гаргашалаа һаамнай, баһал юун бииратай үрэ гарахаб даа. Хабар үнеэхил үбһэ тэжээлгүй болошоод, үхэр малаа мөөрэлдүүлжэ, шуурялдуулжа байхалди. Тиимэһээ бүхы үбһэ тэжээлээ тон нарин нягтаар бүридхэжэ, фермэ, гүүртэ, отара бүхэндэ зохидоор тааруулан хубаагаабди. Илангаяа үбһэ тэжээлэй килограмм бүхэниие малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхээр, ёһотоор буйлуулжа эдюулхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана.

Мүнөө үнеэдтэ үдэрэй 15 килограмм силос, 2 килограмм үбһэ, һаагдаһан һүнэйнь литр бүхэндэ 500 грамм талха таряанай зүйл уһанда худхажа, эһээжэ эдюулэгдэнэ. Мүн һаалиин фермэдэ түсхай түхеэрэлгэ тодхоод, һолоомо хэршэжэ, ехэ модон хайрсаг соо хээд, гидролизно аргаар буйлуулна, һүүлдэнь эһээнэбди. Үдэр бүри 26 центнер гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 20—25 килограмм тиимэ тэжээл нэмэжэ үгтэнэ. Энээнэй ашаар үдэртөө үнеэн бүриһөө 6—7 килограмм һү алгадгүй абанабди. Саашадаа һү һаалимнай улам нэмэхэ байха. Юрэдөөл һаалишаднай малай байжа эдеэлхэ долоо һара соо үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һааха гэжэ хамсыгаа шамажа оронхой. Отделениин түрүү һаалишад Цыпилма Санжиева, Глафира Попова, Екатерина Нильцагаева, Димит Содномова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1800—2200 литр хүрэтэр һү һаагаа.

Хонишоднайшье баһал үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдээд, үбһэ хулһаар яһала бардам ондо орохоор байна. Энэ жэлдэ бүхы 6,7 мянган хонин һүрэг, тэрэ тоодо 4,6 мянган эхэ хонидойнгоо тус бүридэ 1,5 центнер үбһэ, 1 центнер һолоомоной хүртэхэ хэмжээнэй тэжээлтэйбди. Хурьгалһан хонидтоо, мүн жэжэ жожо муу түлгэ, хурьгадтаа толгой бүриинь 200—300 грамм талха таряанай зүйл эдюулхэ аргатайбди. Отделениин түрүү хонишод Базар-Сада Балданов, Цырен-Доржо Бадмажанов, Бадмажап Сахьяев болон бусад үнгэрэгшэ зун, намарай элдин сагта хонидоо эрхим һайн хүсэ шадалтай болгоод, мүнөөшье урин дулаан, саһа багатай байһаниие һамбаашалан, оролдосотойгоор адуулнаар. Эхэ хонидой бүхы отарануудта декабриин тэнгэһээ хойшо түл абалга эхилхэ юм. Тиигээд энэ харюусалгатай хүдэлмэримнай мартын нэгэн болотор сүм дүүргэгдэхэ болоно. Отарануудта түл абаха дулаан хашаа, байра болон бусад хэрэгсэлнүүд бэлэн болгогдожо байнхай. Энэ жэлдэ хурьгадай бүри олон абтаха байһаниие хараадуулжа, Жаргын-Хүндыдэ 1200 эхэ хонидой 2 байра шэнээр түхеэрээбди.

Иигээд лэ ондоо тээһээ туһаламжагүйгөөр, өөһэдынгөө хүсөөр оролдожо, өөһэдынгөө бэлэдхэһэн үбһэ тэжээл бодомжотой һайнаар, эзэн ёһоор гаргашалжа, бүхы малаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулха, түл олоор абаха, һү, мяха ехээр үйлэдбэрилхэ зорилготойбди.

В. ЦЫДЕНОВ,
Бэшүүрэй совхозой 2-дохи отделениин эрхилэгшэ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлени.

Туркмениин ССР-эй, Туркменистанай Компартиин 40 жэлэи ой

АШХАБАДТА БАЯРАЙ ЗАСЕДАНИ БОЛОБО

АШХАБАД, ноябриин 25. (ТАСС). «Мир» гэжэ киноконцертнэ зал һайнзэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй. «1924—1964» гэһэн тоонууд улаан бүдүүдээр бүрхөөгдэнхэй сценэ дээрэ харагдана. Тэг дундань В. И. Ленинэй бюст, Туркмениин ССР-эй гүрэнэй гербэ табяатай.

Республикын 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Туркменистанай Компартиин ЦК-гай болон Туркмениин ССР-эй Верховно Соведэй баярай заседани мүнөө үглөөгүүр эндэ нээгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, Советскэ Туркменистанай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй, аха дүү республикануудай, Москва болон Ленинградай делегацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй президиумдэ ерэжэ сууһада зал соо сугларагшад тэдэниие халуунаар амаршалаа.

Туркменистанай КП-гай ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Овезов баярай заседаниие нээгээ. Ехэ һайндэрөөр дашарамдуулан хүндэтэ айлшадые тэрэ амаршалаа, сугларагшадта амар мэндые хүргөө.

КПСС-эй ЦК-гай ленинскэ Президиумэй состав баярай заседаниин хүндэтэ президиумдэ Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. Гапуровай дурадхалаар нарьемэ альга ташалган доро һунгагдаа.

Туркмениин ССР-эй болон Туркменистанай Компартиин 40 жэлэй ой тухай Б. Овезов элидхэл хээ.

Алдарта ойе—Туркмениин ССР-эй болон Туркменистанай Коммунис партиин 40 жэлэй ойе эрхэ сүлөөтэ, зол жаргалта туркмен арад ажалай болон политическэ угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтажа байна гээд Б. Овезов хэлээ.

Партиин XX, XXI, XXII съезднүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй Программые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө республикын ажалшад оролдосотойгоор тэмсэнэ. Съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ замда, партиин ленинскэ хараа шугамые бэелүүлхэ замда КПСС-эй ЦК-гай октябриин болон ноябриин Пленумүүд шухала шата боложо үгөө.

Совет засагай тогтоһонһоо хойшо республика дотор угаа ехэ хубилалтанууд болоо, томо промышленность бүлюу ехээр хүгжөөгдөө. Тэрэнэй продукци эдэ жэлнүүдтэ 65 үлүүтэй дахин нэмэһэн байна.

Промышленностиин шэнэ һалбаринууд—нефть шанаржуулдаг, химическэ, машина бүтээлгын, барилгын материалнуудай һалбаринууд байгуулагдаа, Красноводскын нефть шанаржуулдаг, Челекенскэ йодо-бромой болон Чарджоуска суперфосфатна заводууд баригдажа, шэнэ шэнэ техникээр хангагдаа. Индустриин хүгжэһэнһөө уламжалан, Небит-даг, Челекен, Безмеин гэхэ зэргын мүнөө үеын шэнэ городууд бии болоо.

Нефть малтан абадаг, нефть шанаржуулдаг промышленностиие саашадань хүгжөөхэ гээшэ республикын ажалшадай гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Бүри ерэхэ жэлдэ түсэбэй ёһоор нефть абалга 9,5 миллион тонно, тиихэдэ 1970 ондо—15,5 миллион тонно болохо ёһотой.

Газай промышленностиие хүгжөөхэ угаа ехэ арга боломжо бии гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Республика дотор байгаалиин газ угаа ехэ. Энэ газ Туркменистанай хэрэглэмжые хангахаһаа гадна, ороной бусад районуудта дамжуулагдажа болохо байна. Байрам-Али-Ашхабад—Безмеин гэһэн газопровод бариха тухай шиидхэбэри баталан абтанхай, харин удаань ороной түбүүдтэ «хүхэ түлишэ» дамжуулха хүсэтэ газопровод баригдаха юм.

Химическэ промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Тэрэнэй гаргадаг бүхы продукциин хэмжээн һүүлшын табан жэлэй турша соо хоёр дахин нэмээ.

Мүнөөнэй Туркменистан шэн барилгануудай ехээр хэгдэдэг республика болоно. Имагтал долоон жэлэй түсэбэй дүүргэлтын үедэ 85 промышленна предприяти ашаглалгада үгтөө, олон һургуули, больница, хүүгэдэй саад, ясли, культурно-ажаһуудалай бусад эмхи зургаанууд баригдаа.

Дүшэн жэлэй турша соо республикын хүдөө ажахы таниггдашагүйгөөр хубилаа. Хэдэн арбаад мянган таһаранги үмсын ажахынуудай һуурида хүдөө ажахын олон һалбаритай томо предприятинууд—колхоз, совхозууд байгуулагдаа. Республика дотор каналнууд, уһа сөөрэмүүд олоор байгуулагдаа. Үзэгдөөгүй богонихон саг соо Каракумай канал баригдаһан байна. Аму-Дарьягай уһан хооһон гоби газар соогуур найман зуун километртэ урдажа, республикын нииселэл—Ашхабадта хүрэжэ ерээ. Канал шадар ашаглагдаһан газарнууд дээрэһээ 370 мянган тонно хлопок ургуулан абтаа, тэрэнэй дала гаран процентынь эгээн нарин һайн үнэтэ сортын хлопок юм. Канал тэрэнэй барилгада гаргашалагдаһан мүнгэ зөөриие үлүү гаратар харюулан хүсэлдүүлээ.

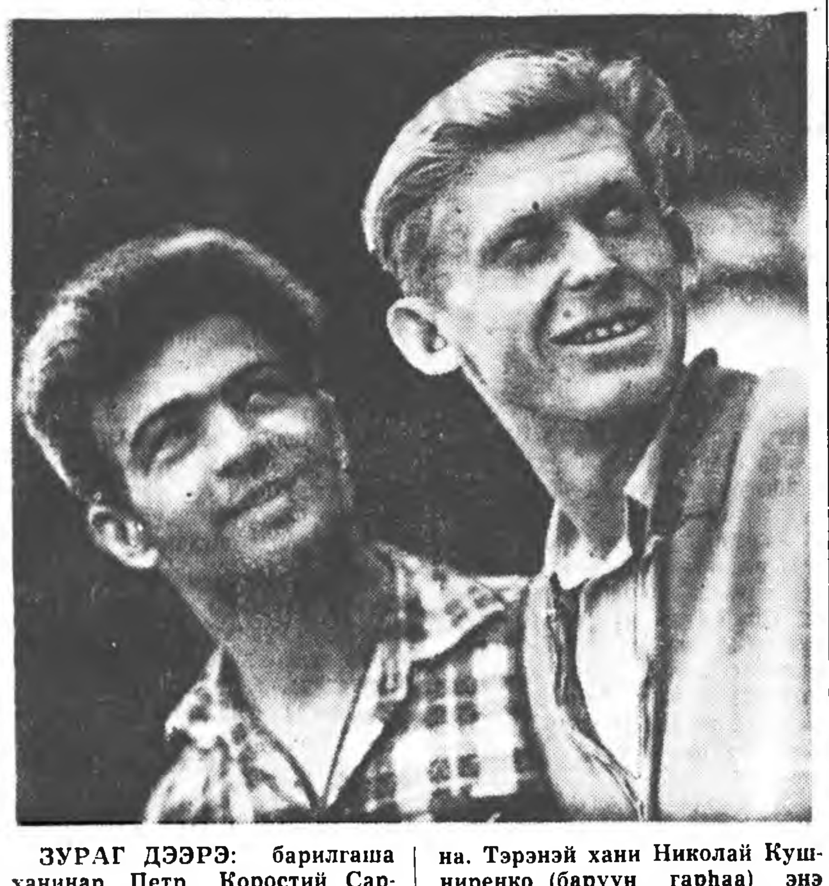
Каракумай каналай гурбадахи ээлжээе бариха проект зохёохо хүдэлмэри мүнөө хэгдэжэ байнхай. Саашадаа Аму-Дарьягай уһан Прикопетдагска шэбтар газарые уһалаад, республикын баруун талын нефтиин районуудта хүрэжэ ерэхэ, тэндэ уһан ехээр дуталдадаг юм.

Совет засагай үедэ газар һайжаруулха талаар республика дотор хэгдэһэн угаа ехэ түхеэрэлгэнүүд хизаарай экономикые үндэһөөрнь хубилгаа. Уһалагдадаг газарта хэгдэдэг тарилгын талмай хоёр шахуу дахин, тиихэдэ уһалагдадаг газарта хлопок тарилга—дүрбэ дахин нэмэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 459 мянган тонно, 1924 онойхидо орходоо 13 шахуу дахин ехэ сэбэрлэгдээгүй хлопок гүрэндэ худалдагдаа.

Ойн баярай энэ жэлдэ хлопок ургуулагшад угаа ехэ оролдосотойгоор ажаллаа. Ургууһан хлопогоо суглуулжа абахын, Эхэ орондоо 465 мянган тонно түүхэй хлопок тушаахын тулада тэдэнэр бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргана.

Гэр байра һайжаруулга арадай байдалые һайжаруулгын шухала үрэ дүн болоно гээд элидхэлшэ саашань хэлээ. Долоон жэлэй турша соо республикын городуудта гурба миллион үлүүтэй дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдаа. Хүдөө нютагуудта хэдэн олон мянган шэнэ гэрнүүд бодхоогдоһон байха юм.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгаша ханинар. Петр Коростий Сарбайдахи шанаржуулгын комбинадай комсомол-залуушуулай бригадые хүтэлбэрнлхэтээ хамта үрэмдэлгын машинын машинист болохоёо үдэшэндөө һурана. Тэрэнэй хани Николай Кушниренко (баруун гарһаа) энэ жэлэй эхээр армиһаа табигдаад, мүнөө барилгын бригада толгойлжо байнхай.

ТАСС-ай фотохронико.

Партийна **АЖАБАЙДАЛ**

ХЭХЭ АЖАЛ, ХЭРЭГЛЭГДЭЭГҮЙ АРГА БОЛОМЖО

Онохойн модоной комбинадай үйлэдбэриин нэгэдэхи участок. Байгша оной эхеэр эндэхид ажал хэрэгэйнгээ талаар ехэхэн гээгдэлдэ ороһон байгаа. Жэлэй түрүүшын 3 һарын туршада түсэб даабари дүүргэгдээгүй һэн. Гол шалтагаанинь гэбэл, хюрөөдэхэ модон дуталдаа, худэлмэришэдэй дунда ажалай журам һула, социалис мүрысөө ёһо тэдысэ эмхидхэгдэһэн байгаа бшуу.

Имэ бэрхэтэй эрхэ байдалай тохёолдоод байхада партийна суглаан зарлагдажа, коллективээ гээгдэлһээнь хайшан гэжэ гаргаха тухайгаа коммунистнууд һайса хөөрэлдөө бэлэй.

Нэн түрүүндэ коммунистнуудаа үйлэдбэри дээрэ зүбөөр хубаарилжа табиха, участок бүхэниие партийна нүлөөдэ абаха хэрэгтэй байгаа. Тус цехтэ хамта 18 коммунистнууд ажалладаг юм. Мүнөө үедэ тэдэнэй 4-иинь хюрөө таарүулан табигшадаар, 2 хүн модо хюрөөдэдэг раманууд дээрэ, 3 коммунистнууд хюрөөдэгдэхэ модо цехтэ дамжуулан үгэхэ ажал дээрэ хүдэлнэ. Тэрэшэлэн бэлэн продукци шалгажа, саашаданъ вагонуудта ашаалжа ябуулха хүдэлмэридэ 2 коммунистнууд табигданхай.

Тиигэжэ цехэй бүхы участогуудаар коммунистнууд табигданхай. Халаан дээрэшье абаад үзэхэдэ, коммунистнууд зүбөөр хубаарилагданхай байна.

Цехэй бүхы үйлэдбэри гол түлэб модо хюрөөдэлгэһөө дулдыдадаг юм. 4 пилорама эндэ тодхогдонхой, 2 поточно лини болодог. КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар орохоор бэлдэжэ байһан ахалагша мастернууд А. К. Игумнов, С. С. Афанасьев гэгшэд халаануудые хүтэлбэрилнэ. Гадна коммунистнууд Тихонов, Афанасьев гэгшэд рамщигуудаар хүдэлхэ зуураа, партийнабэшэ нүхэдтөө үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, коммунистнуудай түрүү үүргэ бодотоор дүүргэнэ. Тэдэнэй хүдэлдэг пилораманууд али нэгэн шалтагаар эбдэржэ сагаа гээдэггүй, хододоол эрхим шанартай продукци үгэжэ байдаг. Энээндэ коммунист Афанасий Иванович Унагаевай хүтэлбэрилдэг пилоставуудай бригадынхидай үүргэнь тон ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Электро-хюрөө зүбөөр хурсадхаха, рамаданъ таарүулжа табиха гээшэ тиимэ амархан хэрэг бэшэ ха юм. Заахан лэ таараагүй бол, үгышье һаа мушхуу байбал, ажал урагшаа ябахагүй, хюрөөдэһэн модон голодоһо болошодог гээшэ.

Пилоставууд Борис Семенович Собелькин, Николай Федорович Карпов, Николай Николаевич Конов гэгшэд энэ ажалдаа үнихэнэй хүдэлжэ, ехэ дүй дүршэлтэй болоһон зонууд. Тэдэнэй гэмээр пилораманууд зогсодоггүй, ажалайнь шанаршье һайн.

Мүнөө үедэ рамщигуудай дундаһаа Николай Ильич Рычков, Пахом Иванович Ивановой бригаданууд шалгаржа ябана. Халаан бүридэ даабаряа 115—123 процент дүүргэнэ. 100-гаад кубометр модо зарим үдэртэ даабариһаа гадуур хюрөөдэгдэжэ, хэрэглэгшэдтэнь эльгээгдэнэ.

Партийна организациин үүсхэлээр (секретаринь Ф. А. Неврин) цехтэ коммунис ажалай нэрэ зэргэ олохын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Бригада, хүдэлмэришэн бүхэн өөрын уялгатайнууд. Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй ябаса тухай асуудал һаяхан партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тиихэдээ олон дутуу дунданууд элирүүлэгдэжэ, мүнөө усадхагдаа. Мүрысөөнэй дүн ажал дээрэ абажа харабал, үдэр бүри согсологдожо, тусхай самбарта бэшэгдэдэг болоо. Али нэгэн бригадын онсо һайн амжалта түйлахада гү, үгышье һаа гээгдэлдэ оробол, «молни-хуудаһан» гаргагдажа байдаг. «Нүхэр Рычковой бригада халаанайнгаа даабари 118 процент дүүргээ. Нүхэр Баженовэй бригада 98,2 процент болгоо. Юун болоо гээшэб, нүхэр Баженовэй бригадынхид?». Эдэ үгэнүүдые ноябриин 19-дэ гаргагдаһан молни-хуудаһанда уншаа бэлэйбди. Харин үглөөдэрынь ажалай дүн гаргахада, гээгдэжэ ябаһан бригадамнай даабаряа 115 процент дүүргээд байба.

Мүрысөөнэй дүн гансахан лэ самбарта бэшэгдээд дүүрэдэггүй. Һарадаа 2 дахин (15-най һүүлээр, һарын дүүрэхэдэ) хүдэлмэришэдэй суглаан зарлагдажа, ажалай дүн зүбшэн хэлсэгдэдэг заншалтай болоо. 15-най һүүлээр зарлагдадаг суглаан дээрэ һарын түрүүшын хахадай дүн тодорхойгоор харагдажа, һарын дүүрэтэр үлөөшэ үедэ хэхэ хүдэлмэри, абаха хэмжээнүүд хараалагдадаг юм. Энээнэй ашаар али нэгэн гээгдэлдэ оробол тэрээнһээ гараха, элдэб дутагдалнуудай тохёолдобол дары усадхаха арга олдоно. Энээниие һүүлэй 6—7 һарын туршада цехэй нэгэ жэгдээр хүдэлжэ, түсэб даабаряа ходоол үлүүлэн дүүргэжэ байһан ушар элитээр гэршэлжэ үгэнэ.

Үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ тушаа партийна организаци ходо анхаржа байдаг болоо. Коммунистнууд Гарма-Цырен Самбуевич Лубсанов, Александра Капитоновна Фомичева, цехэй электрик Александр Алексеевич Афанасьев, ахалагша мастер Григорий Григорьевич Мироненко болон бусад эрхим ажалаараа гансахан цехтээ бэшэ, харин бүхы комбинат дээрээ суута гаранхай. Тэдэнэр түхайгаа «замаймнай залуушад» гэжэ цехэй хүдэлмэришэд халуун дулаан үгэнүүдые хэлсэдэг болоо.

Цехтэнь олон комсомол, залуушуул ажалладаг юм. Энээниие хараадаа абажа, партийна организаци цехэй хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэжэ, комсомол-залуушуулай бригада эмхидхэһэн байгаа. Эндэ хамта 40 гаран залуу хүдэлмэришэд ажаллана. Энээнэй урда тээ энэ тэрэ бригадануудаар хоёр-гурбаараа тарашаһан залуушуул нэгэдэжэ, нэгэ коллективтэ хамта ажалладаг болоо. Залуушуулай хүдэлмэри нигэжэ эмхидхэһэнэй аша үрэнь гэбэл, нэн түрүүндэ журамынь хараа байса һайжараа, ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлээ. Мүнөө үедэ Геннадий Галактионович Бурлаковой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада рамщигуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 2-дохи һуури эзэлжэ ябана.

Һаяхан болоһон партийна суглаан дээрэ залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ, коммунистнууд саашадаашье залуушуулай хүдэлмэридэ, һуралсал болон ажабайдалдань, ажаһуудалданьшье һаналаа табижа, хэрэгтэй саггань бодотоор туһалжа байха гэжэ шиидэһэн байна.

Цехэйнгээ үйлэдбэри нарижуулан һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ сэн хямдаруулха тушаа эндэхи партийна организациин, коммунистнуудай бэелүүлжэ байһан хэмжээ ябуулганууды тоолохо гэбэл олон. Тэдэнэрэй үүсхэлээр цехэй бүхы участогуудаа ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа хаража, тоолож үзэһэнэйнгөө һүүлээр ажалайнгаа нормо дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэгдэһэн. Жэшээлхэдэ, ашаалагшад даабаряа 10 процент, модо хюрөөдэлгэ дээрэ мүн лэ 10 процентээр дээшэлүүлээд, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ ороо. Жэлдээ 10 гаран мянган түхэриг алмаха арга олдобо.

Тарашалан модо хюрөөдэлгэ дээрэ ажалай түлөөһэ нэгэ бага хубилгадаа. Байгша оной июнь һара болотор хюрөөдэгдэһэн кубометрынь тоолжо түлэдэг байбал, мүнөө ямар модоной (хёосо, шпала гэхэ м...э) хюрөөдэгдэһэниинь хараадаа абажа түлэдэг болоо. Энээнэй ашаар монсогор модонһоо хёосо, шпала абалга урданайхиһаа 14 процентээр нэмэжэ, 3 һарын дүнгөөр валовой продукци үйлэдбэрилгэ 41 мянган түхэригөөр нэмэһэн байна.

—Партийна организацимнай хэхэ ажал үшөөл ехэ. Цехээ комбинат дээрээ түрүү зэргэдэ гаргаха тушаа түрүүшын алхам хэгдээ гээшэ,—гэжэ цехэй партбюрогой секретарь нүхэр Неврин хөөрэнэ.— КПСС-эй ЦК-гай октябриин, ноябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай коммунистнууд эдэ үдэрнүүдтэ үйлэдбэридэ бии байһаад, үшөө хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа дахинаа нягтаар хаража, ажал үйлэдбэреэ бүри һайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые абажа байна.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

Эмнигые хэн һурганаб?

Цырен хээтэй

— Энэ хэн бэ? Хэмнай баһа үреэ һургана гээшэб?—гэжэ Доржо таабайн һонирхоһон янзатайгаар асуухада, тэрэнэй хажууда ябаһан сэл залуу хүбүүн «Цырен хээтэй, Цырен» гээд, аягүйрхэһэн хэбэртэйгээр, аалиханаар харюусаа һэн. Иимэрхүү хөөрэлдөөн Утаата нютагта болож эхилһээр үнихэнэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэхи «Байкал» колхозой мал адуулагша, коммунис ажалай ударник Цырен Очировна Тубанова жэл бүри нэгэ хоёр эмниг үреэнүүдые һургажа, унаанай морин болгодог юм.

«Эхэнэр хүн үреэ һургана гэжэ дуулаагүйб» гээд, зариман һанажашье болохо. Тиимэ, тиимэ, Цырен хээтэй үреэнүүдые һургахадаа, эрэшүүлһээ юрэдөөшье дутахагүй. «Тэрэнэй һургаһан үреэнүүд номгон, ашаанда һайн, гэшхэдэл, һайбартайшье морид болодог» гээд, нютагайнь үбгэд, хүгшэд Цырен Очировнагай эрэлхэг зоригоор омогорхохо ёһоороол омогорходог болонхой. Тэрэнэй һургаһан моридые тоолож барахаар бэшэ олон болоһон.

Үндэр гэгшын хада уулануудаар хүреэлэгдэһэн энэ нютагай колхозннгууд моригүйгөөр ямаршье ажал хэхэ аргагүйдэдэг. Тэдэнэр морёороо олон мянган малаа адуулдаг, үбһэ тэжээлээ зөөдэг, хада хангилыеш морёор махуулдаг. Эндэхи эрхэ байдалда эгээл харюусалгатай хүдэлмэри— үбһэ хуряалга хараад үзэе. Эндэхин ехэнхи сабшалангаа морин косилкаар сабшадаг, морин тармуураар тармадаг, бухалнуудаа морёор шэрэжэ һуриллдэг. Богонихоноор хэлэхэ болоо һаа, Захааминай «Байкал» колхозойхид ажалаа гол түлэб мориной хүсөөр хэдэг. Юундэб гэхэдэ, нютагай байдал имэ бшуу: газарынь уйтан, хада уулануud, ой тайга.

Эгээл имэһээ энэ колхоз һүүлэй үедэ адуун һүрэгөө улам олошоруулжа, унаанай олон моридтой болохо, мүн үнэ сэн багатай адуунай мяха ехээр абадаг болохо зорилго табиһан байна. Зүгөөр хоёр-гурбан жэлэй саада тээ энэ колхозой адуун һүрэг жэл оншохо бүри үсөөржэ байһан юм. Мүнөө энэ алдуу зүбөөр ойлгогдожо, ажахын энэ һалбарида анхарал ехээр хандуулагдадаг болоо. Нэн түрүүн энэ хүдэлмэридэ ажалша һайн хүнүүд шэлэгдэн табигдаа һэн.

Адуу моридой тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ артельдээ суутай болоһон адуушан Бальжан Банзаракцаевич Дамниловай оролдосотой һайн ажал онсолон тэмдэглэмээр. Адуу моридые харууһалжа эхилһээр үни удаан болоошьегүй һаа, энэ нүхэр нилээд һайн дүршэлтэй боложо, ажалдаа һайн дүнгүүдые түйлана. Энэ жэлдэ Бальжан Банзаракцаевич харууһалжа байһан 156 гүүнһээ 122 унага абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн байна. Энэмнай 100 толгой гүүн бүриһөө 80 унага абаһан жэшээтэй.

Нүхэр Дамниловай адуун һүрэг энэ зундаа бэлшээри һайнтай Һонгинотo нютагта байрлаһан. Зунай сагта харууһалдаг адуугаа һайнаар бэлшээжэ, хүсэ шадалыень дээшэлүүлхын түлөө ехэтэ оролдоһон байна. «Адуушан зунай сагта амаралтада байдаг» гээд зарим хүнүүд хөөрэлдэдэг. Теэд тэрэ тиимэ бэшэл даа. Ямаршье түрэлэй мал һайнаар бэлшээгээгүй һаа, тэдэнэр биратайгаар таргалхагүй ха юм.

— Ажаллажа байһан адуу моридни зундаа яһала һайн хүсэ абаа. Мүнөө үбэлжэлгынгөө газарта—Хохюурта нютагта байрланабди. Энэ жэлдэ саһан бага, сагайшье уларил дулаан байна. Балай ехээр ядалдангүй үбэлжэлгэеэ үнгэргэхэ бэзэбди, — гээд «Байкал» колхозой адуушан Бальжан Банзаракцаевич хөөрэнэ.

Энэ колхозой адуун һүрэг жэл үнгэрхэ бүри олошоржо байна. Үнгэрһэн жэлэй эсэстэ бүхыдөө 669 толгой адуу моритой байгаа һэн. Мүнөө ноябриин нэгэнэй мэдээгээр 726 адуу моритой боложо, тэдэниие үсхэбэрилхэ түсэбөө 26 толгойгоор үлүүлэн дүүргээ. Колхозой адуун һүрэг олошорўулха хэрэгтэ адуушан Бальжан Банзаракцаевич Дамнилов өөрынгөө хубитые ехээр оруулалсана.

Колхозой адуун һүрэгэй олошорхо бүри һайн һайн эмнигүүдые шэлэн абажа һургаад, унаанай олон моритой болохо арга олдоно ха юм. Хэрбээ хабарай сагта Утаата нютагта ерээ һаа, эдир залуу хүбүүдэй эмнигүүдые хазаарлажа, эмээлтэ морин болгожо байхые заатагүй харахат. Залуу хүбүүдэй дунда Цырен Очировна Тубанова хүсэ шадалаараа эгээл һайн эмнигые хазаарлаһан байхал. «Цырен хээтэйн һургаһан үшөө нэгэ хээр морин нэмэхэнь» гээд, үбгэд, хүгшэд намдууханаар хөөрэлдэхэл ха.

Б. ВАНЧИКОВ.

Интенсификациин замаар

ДОННИК—ДОРЮУН УРГАМАЛ ДАА

■ *Жэл соо донник га бүриин 162 центнер силос, 11 центнер үбһэ үгэнэ.*

◆ Энэ ургамал тариһан газарта хойто жэлынь гектарай 11,5 центнер шэниисэ абтана гэхэ гү, али сэбэр паар дээрэхиһээ 1,5—2 центнерээр ехэ ургаса гарана.

★ **Ороһото ургамал гектарай 92 центнер олзо үгэхэдэ, донник га бүриин 210 түхэриг 90 мүнгэнэй олзо оруулба.**

Үнгэрэгшэ зунай июлиин тэн багаар һэн. Шергинскэ совхозой алишье отделенидэ ябахада, тэндэхид силос даража, сүлөө тухагүй байгаа бэлэй.

—Эдэмнай зунай тэн һая боложо байхада, ямар ургамал сабшаад, иимэ ехэ силос дарана гээшэб? Кукуруза, зелёнко гэхэ мэтэньшье хүсэд ургаагүй байна ха юм,—гэжэ эндэ ябаһан зон гайхалсадаг байба.

—Зунай тэгэндэ сабшаад, силос дараха арга олгодог гайхамшагта ургамал манайда бии юм. Энэмнай донник гээшэл даа,—гэжэ совхозойхид омогорхон харюусадаг һэн.

Нээрээшье донник гээшэмнай гайхалтайхан ургамал байшоо. Эгээн түрүүн урзанда жэлдэ совхозойхид ороһо тарьяанай мүртэй ургадаггүй, элһэн, жэжэ хайр шулуутай 800 гектар газартаа хоёр жэлэй ургамал —донник шэниисэтэй сүг таряа. Урдань энэ газарһаа сэбэр паар болгоходонь, ехэдээл һаа, гектарай 5—6 центнер ороһон абтадаг һэн. Тэрэниие хахалхаа болихо, малай бэлшээри болгохо гэлсэхэшье зон бии бэлэй.

Түрүүшын жэлдэ тэндэһээ гектарай 6—7 центнер шэниисэ абаһан. Тиигээд одоол хойто жэлынь донник бэеэ хүсэжэ, хүнэй хэһэн ажалые харюулжа эхилээ. Совхозойхид нёдондо июль, август соо бүхы 427 гектар дээрэһээ хамта 16,8 мянган центнер эртын силос дараад, тээ намар хожомниг тэрэнэйнгээ хэнзэ ногоо сабшажа, үшөө 4 мянган центнер үбһэ абаа бэлэй. Мүн ажахыдаа хүсэд хүрэхөөр доннигой үрэһэ суглуулжа абаа.

—Мүнөө жэлдэ донник тариһан 580 гектар газарһаа хамта 95 мянган центнер силос дарагдаа гэхэ гү, али га бүриһөө 162 центнер ногоон намаан хурягдаа. Харин совхозой **хоёрдохи отделениин И. С. Капустинай даадаг бригадынхид 255 гектар газарһаа га бүриин 221 центнер доннигой ногоо абаа юм,**—гэжэ совхозой главна агроном Т. Ф. Дубкова хөөрэнэ.

Доннигойнь хэнэг бэлэг гансашье энээгээр дүүрээгүй. Июлиин 25-һаа тэрэнэйнгээ **хэнзэ ногооё хоёрдохёо сабшажа, августын 15 болотор га бүриин 11,1 центнер өэхэ гү, али бүхыдөө 5539 центнер эрхим шанартай, шэмэтэй һайн доннигой үбһэ абаад байгаа.** Тэрэнһээ гадна, газарһаа өөдэ хахад метр үндэр ногоотой болоһон 200 га газарыень намар эртэ хахалаа. Энээнэй ашаар ерэхэ жэлдэ шэниисэ тарихадань, газарынь тэрэ ургамалаар һайн утэгжүүлэгдэһэн байжа, таряанай ургаса эрид дээшэлхэ бшуу. Энэмнай ингэжэ миил таамаг хэлэгдэнэ бэшэ. **Урда тээнь донник тариһан газарһаа гектарай 11—11,5 центнер шэниисэ хурягдаа.** Харин тиихэдэ совхоздо сэбэр паар байһан газарһаа га бүриин 9,2 центнер ороһон абтаа. Ондоогоор хэлэбэл, сэбэр паар болгогдожо, хоёр жэл соо га бүриһөө оройдоол 9 центнер ороһоной абтадаг байһан газарһаа донник тариһанай ашаар мүнөө жэлдэ гектарай 162 центнер силосэй ногоон ургамал, үшөө 11 центнер шэмэтэй һайхан үбһэн хурягдана ха юм. Тиигээд хойто жэлынь тэрэ газарые зүбөөр элдүүрилээд шэниисэ тарихадань, га бүриһөө 11,5 центнер алтан шара таряан хурягдана бшуу. Юрэ тобшохоноор хэлэбэл, донник гээшэмнай, **нэгэдэхеэр,** ашаг үрэ багатай газарай хүрьһые баян үрэжэлтэй болгожо, саашадаа ургасынь эрид дээшэлүүлнэ. **Хоёрдохёор,** хоёр жэл соо нэгэ дахин сэбэр паар болгогдожо, бүхы дээрээ мүртэй ашаг олзо үгэдэггүй байһан газарһаа доннигой ашаар 2 дахин ехэ ургаса, олзо доходшье ороно. Хараад үзыт даа. Хэрбээ энээнһээ урагша нэгэ жэлдэ паар болгоод, хойто жэлдэнь шэниисэ таригдадаг **газарай га бүриһөө 92 түхэриг 30 мүнгэнэй олзо абтадаг һаа, мүнөө тэндэ донник тарихадань, га бүриһөө 210 түхэриг 89 мүнгэнэй хэмжээнэй олзо доход ородог болоо бшуу.** Энэмнай ёһотойл һайн ургамал гээшэ aаб даа!

—Эгээн түрүүн 50 центнер доннигой үрэһэ худалдажа абахадаа оройдоол 4500 түхэригэй гаргаша хээ һэмди. Мүнөө тэрэмнай хэдэ дахин тэхэрюулэгдээ. Гансахан байгша ондо донник бүхыдөө 130 мянга гаран түхэриг олзо үгөө. Тэрэнһээ гадна, доннигой ургаса сүм хуряажа абаад, намартаа һүүлшынь хэнзэ дээрэ малаа бэлшээһэн, мүн ногооень хахалжа, газараа үрэжэл ехэтэй болоһыень тоололсоо һаамнай, энээнэй ашаг үрэнь бүришье дээшээ байхал,—гэжэ нүхэр Дубкова хөөрэнэ.

Совхозойхид саашадаа таряалангайнгаа ургаса бүри дээшэлүүлхын түлэ иимэ севооборотой нимэ гурим хэрэглэдэг болохо гэжэ шиидээ. Түрүүшын жэл—шэниисэ, урдань —горох, тэрэнэй һүүлдэ—шэниисэ горох хоёрые холижо тариха, дүрбэдэхи жэлдэнь тэндээ гансахан донник ургуулжа абаад, баһа дахин шэниисэ тариха юм.

Энэ ургамалые тарижа ургуулха хэрэгтэ үлүү ехэ ажал, гаргашашье хэгдэхэгүй байна. Түрүүн хабар эртэ газараа борнойлжо, шииг нойтыень хүшана. Тарихынгаа урда хатуу хүрьһэтэй һаань, лущени хэжэ борнойлоод хахалдаг. Удаань хүндэ катогоор хүрьһыень нягтаруулаад, доннигой үрэһэ майн 1-һээ 10 болотор шэниисэтэй холижо тарина. Гектарай 2 центнер шэниисэ 18—20 килограмм доннигой үрэһэтэй холижо таригдадаг юм. Хүнгэн хүрьһэтэй газарта үрэһөө 5—6 сантиметртэ, хүндэшэг хүрьһэтэй газарта 4—5 сантиметртэ хэнэ. Тарижа дүүргээд, газараа тусхай катогоор нягтаруулан даруулдаг байна. Энээнһээ ондоо, ургаса харууһалха ямаршье хүдэлмэри хэдэггүй.

—Донник тариһан газарай хэнзэ ногоондо намартаа мал бэлшээхэдэ, ехэ түргэн таргалдаг, мяхажадаг юм. Тэрэшэлэн доннигой үбһэ тусхай машинада үйрүүлээд, гурилыень уһанда эһээжэ, гахайда эдюулхэдэмнай тон һайн тэжээл болоно,—гэжэ эндэхид хэлэнэ.

Энэ ургамалые хуряажа дараһан силос шанараар муу байдаг гэжэ зон хэлсэдэг. Теэд тэрэнь буруу. Шергинскэ совхозойхид доннигой эшэ набшын зөөлэн, ногоохон байхада сабшаад, бага зэргэ формалин холилсожо, силосээ дээрэһээнь һайса нягтаруулан дарана. Түрүүн доронь зузаанаар хуушан һолоомо дэбдижэ үгэдэг. Тиигэбэшье газар дээрэ обоолжо дарахада, ургамалай шэмэ шүүһэн ехэ гээгдэдэг байна. Саашадаа доннигой ногоое шулуун ханатай хашалтатай нүхэ траншейдэ хэжэ дарадаг болохо шухала.

Хэнэйшье мэдэһээр, олон жэлэй ногооё түрүүшээр үхэр малда гэшхүүлхэгүй, үндэһыень таһалуулхагүйн түлөө оролдохо хэрэгтэй. Шергинскэ совхозойхид доннигой ургасые түрүүшын жэлдэ наринаар хараад, газарай хүрэхэдэ үхэр малаа оруулжа адуулна. Харин хоёрдохи жэлдээ ургасыень хуряажа абаад, хэнзэдэнь малаа бэлшээһэнэйнгээ һүүлдэ газарыень хахалдаг юм.

Республикын олохон ажахынуудта элһэн, хайр шулуун, хужармаг, муу хүрьһэтэй газарта донник тарижа, тэрэниие үрэжэлтэй болгоод, һүүлдэнь тэндээ шэниисэ, кукуруза, саахарай свёкло тарижа, һайнаар ургуулха арга бии. Хэрбээ колхоз, совхозууд донник ехээр тарижа, һайнаар ургуулбал, адууһа малаа эрхим шанартай тэжээлээр бардам хангаха, энээнэй үндэһөөр бүхы ажахыгаа интенсификациин замаар хүгжөөхэ болоно.

В. ДЕРЮГИНА,
Буряадай АССР-эй габьята агроном.

11 ҺАРЫН ТҮСЭБ ДҮҮРЭЭ

Хандагатайн модошод ажалай шэнэ амжалта түйлаба. Ороной шэнэ барилгануудта байгша оной эхилһэнһээ хойшо 514 мянган кубометр модон эльгээгдээ. Модо бэлдэхэ, шэрэхэ 11 һарын түсэб болзорһоо холо урид дүүргэгдэжэ, даабариһаа гадуур 30 мянган кубометр модон зөөгдөө.

Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, эндэхид 39 мянган кубометр ехэ модо бэлдэһэн байна.

Гадна шпала хюрөөдэхэ, арадай ажахыда болон хилын саанахи оронуудта модо эльгээхэ түсэб мүн лэ үлүүлэгдээ. Тобшолон хэлэбэл, түмэр замшадта даабариһаа гадуур 18 мянган шпала ябуулагдаа. Гансахан ноябрь һарада Хитадай Арадай Республикада 315 вагон, Монголой Арадай Республика тээшэ 30 вагон эрхим шанартай барилгын модон эльгээгдээ.

Хандагатайнхидай түйлаһан амжалтада бага комплексно бригадануудай, модо зөөдэг машинын жолоошодой хубита тон ехэ. Социалис мүрысөөндэ Иван Никитич Кушнаренко, Алексей Павлович Кудряшов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригаданууд түрүүлһээр.

Е. ТУГУТОВ,
Хандагатайн леспромхозой директор.

Улаан-Үдын Ленинэй ордено ЛВРЗ. Булад хайлуулдаг цехэй лаборатори буладай хэр бүхые тодорхойлхоһоо гадна, түмэр соо хэды углерод, фосфор, сера, марганец бииб гэжэ тодорхойлдог шуу. Тус цехтэ 4 лаборатори ажаллана. Тэдэнэй дунда дүй дүршэлтэй болоһон лаборант Валентина Прокопьевна Воронина болоно. Зураг дээрэ: В. П. Воронина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Промышленность— худөө ажахыда

ХАРААЛЬҺАН ТУҺАЛАМЖА ХҮРГЭГДЭҺӨӨР

Худөө ажахые ашаг олзо ехээр үгэдэг һалбари болгохо гэһэн партиин табиһан зорилгые бодотоор шиидхэхын тула промышленна предприятинуудай колхоз, совхозуудта үзүүлдэг туһаламжа бүри үргэдхэхэ, шефскэ хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэй. Худөө ажахын һалбари бүхэниие түргэнөөр хүгжөөхэ зорилгын ехэ удха шанартай байһые мэдэрһэн манай коллектив республикынгаа колхоз, совхозуудта шефскэ туһаламжа хүргэдэг юм. Һүүлэй арбан жэлэй туршада заводой коллектив урдань байһан Байгал-Хударын, мүн Мухар-Шэбэрэй аймагуудай колхозуудые шефтээ абажа, туһаламжа үзүүлдэг байгаа. Үйлэдбэриин хүшэр ажалые хүнгэдхэхэ, хэрэгтэй түхеэрэлгээр хангаха, мал ажалай байра барилсаха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Энэ туһаламжаяа бүри аша үрэтэй болгохо, шефскэ хүдэлмэреэ үргэдхэхэ гэжэ манай хүдэлмэришэд шиидээд, байгша оной эхеэр социалис уялга абаһан байгаа. Экономическа талаараа һула колхоз, совхозуудые ашаг олзо оруулдаг ажахынууд болгохо, худөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, энэ талаар ямар ажал хэхэ байһанаа тодорхойлоо һэмди. Тиихэдээ колхоз, совхозуудта үзүүлдэг туһаламжаяа үргэдхэхыень уряалжа, республикынгаа промышленна предприятинуудай коллективүүдтэ хандаһан байгаабди. Манай хандалга партиин обкомой бюро дээрэ дэмжэгдэн һайшаагдаһан юм.

Худөө ажахые хүгжөөхын тула хүндэ ажал оньһожоруулха, шэнэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, ажалай эмхидхэл, журам һайжаруулха тон шухала. Тиимэһээ манай коллектив энэ талаар туһаламжа хүргэхэ, хүдэлмэришэн ангиин ёһо заншал худөө ажахын хүдэлмэришэдтэ дамжуулан үгэхэ, коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ олоһон дүй дүршэлөө халан абалсаха гэжэ шиидээ һэмди.

Республикымнай холын районуудай нэгэн болохо Яруунын аймагай «Комсомольский», Исэнгын, Яруунын совхозуудые шефтээ абажа, ямар туһаламжын хэрэгтэй байһые тодорхойлһон байгаабди. Заводой тусхай комиссии эдэ совхозуудта оножо, ажабайдалтайнь танилсаа. Тиихэдээ совхозой дирекци, партийна, профсоюзна организацинуудтай хэрэгтэй асуудал зүбшэн хэлсэжэ, совхоздо, тэрэнэй отделени бүхэндэ ямар хүдэлмэри хэхэ, ямар туһаламжа үзүүлжэ байһанаа тодорхойлжо, түсэб зохёоһон байгаа.

Жэлэй дүүрэхэнь ойртоо. Абаһан социалис уялгаяа хэр зэргээр дүүргэжэ байһан, ямар ажал хэһэн, ямар туһаламжа хүргэһэн тухайгаа согсолжо болмоор. Жэлэй үнгэрһэн үеын туршада ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Шефтээ абаһан совхозуудтаа техникэеэ заһабарилха база бии болгохо хэрэгтэнь бодото туһаламжа хүргэгдөө. Металл отолдог болон бусад түхеэрэлгэ совхозуудта үгтөө, бии байһан түхеэрэлгэ, техникэ заһабарилхадань туһалаа. 38 кислородно баллон, пневматическа алха болон бусад олон түхеэрэлгэ үгтэһэн юм. Мүн совхозуудта хэрэглэгдэдэг элдэб материал, жэшээлхэдэ, металлическа тросс, металл, карбид-кальци гэхэ мэтые үгэжэ, завод туһалаа.

Хабарай тарилгын үедэ үбһэ, ургаса хуряаха харюусалгатай ажалдань бодото туһаламжа хүргэхэ гэжэ шиидэһэн манай коллектив хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ. Хабарай тарилгын халуун хаһада совхозуудта хүдэлхөөр 30 механизаторнуудые эльгээхэ гэжэ манай абаһан уялга соо хэлэгдэһэн юм. Энээнээ бодото дээрэнь дүүргээбди. Совхозуудта мэргэжэлтэй 30 механизатор, слесарь-заһабарилагшад тарилгын үедэ ошожо, ажаллаа. Таряа хуряаха харюусалгатай ажалда ехэ туһаламжа хүргэгдэһэн юм. Шефтээ абаһан совхозуудта 350 гаран хүдэлмэришэд гараһан байгаа. Тэдэнэр үбһэ, таряа хуряалгада хабаадалсаа. Гадна совхозуудай техникые таһалгаряагүй һайнаар хүдэлгэхэ хэрэгтэ горитой туһаламжа хүргэгдэбэ. «ДТ-54» тракторай, ондоо техникын запасной частьнуудые заһабарилалсаа.

Мүн малай байра барилгада, үйлэдбэриин хүндэ ажал оньһожоруулха хэрэгтэ үзүүлэгдэхэ туһаламжа тодорхойлогдожо, хэхэ ажал хараалагдаһан байгаа. Машинно-тракторна мастерской бариха, дулаасуулгын түхеэрэлгэ тодхохо, малай байра барилсаха уялга бодотоор дүүргэгдэжэ байна гэжэ хэлэхэ эрхэ манда бии. Исэнгын совхоздо богони саг соо тус бүридөө 112 толгой үнеэдэй байха хоёр байра, 1000 хониной байра заһабарилагдаа. Мүн эндэ хоёр бани, малшадай ажаһуухa дүрбэн байратай хэдэн шэнэ гэр бодхоогдоо.

Заводой капитальна барилгын таһагай хүдэлмэришэд «Комсомольский» совхоздо ошожо ажаллаһан юм. Тэдэнэр машинно-тракторна станци барижа дүүргээ. Мүнөө үеын эрилтэдэ тааруха, подъёмно-транспортна түхеэрэлгээр хангагдаһан, дулаасуулгын түхеэрэлгэтэй һайн станци тус таһагай барилгашадай хүсэ шадалаар бодхоогдобо. Малшадай ажаһууха хэдэн гэр баригдаа. Мүн 500 хониной багтаха байра ашаглалгада тушаагдаа, гахайн байра дулаасуулха түхеэрэлгэ тодхогдобо.

Худөө ажахын хүдэлмэришэдэй культурна эрилтэ хангаха тухай бидэнэр мартаагүйбди. Хабарай тарилгые, үбһэ, таряа хуряалгые богони саг соо, һайнаар дүүргэхэ гэжэ эршэмтэйгээр ажаллажа байһан совхозуудай хүдэлмэришэдтэ лекци, элидхэл уншагдаа. Заводой цехүүдэй, Культурын ордоной уран һайханай самодеятельностиин коллективүүд шефтээ абаһан совхозуудаар ябажа, полевой станууд, мал ажалай фермэнүүд дээгүүр концерт харуулһан, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй самбар шэмэглэһэн байна. Заводой комсомолшууд нүүдэл библиотечкэ эмхидхэһэн юм.

Үйлэдбэриимнай мастернууд, уһаар, дулаагаар хангаха түхеэрэлгэ тодхогшо Ю. С. Никитин, капитальна барилгын таһагай хүдэлмэришэд нүхэд Козловский, Макарычев, Скворцов, Щегольков болон бусад, механизатораар ажаллаһан олон хүдэлмэришэд бодото туһаламжа хүргэһэнэй, һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө совхозуудай хүдэлмэришэдэй зүгһөө магтаалда хүртэһэн байна.

А. СМИРНОВ,
ЛВРЗ-гэй главна механик.

Туркмениин ССР-эй, Туркменистанай Компартиин 40 жэлэй ой

АШХАБАДТА БАЯРАЙ ЗАСЕДАНИ БОЛОБО

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Соёл культурын талаар Туркменистанда ёhотойл хубисхал болоо. Агуу[illegible] Октябриин урда тээ туркмен [illegible] бултадаа шахуу үзэг бэшэг мэдэхэгүй байhан юм. Туркменүүдэй [illegible] эрдэмтэдhээ байха, нэгэшье [врач], инженер, агроном байгаагүй. Мүнөө Туркменистан үргэлжэдөө [үзэг] бэшэг мэдэхэ зонтой республика болонхой.

[Дээдэ] эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлдэхэ талаар Туркменистан зүүн [зүгэй] гадаадын хэдэн олон оронуудhаа гадна, Европын хүгжэлтэ ехэтэй зарим оронуудые ахижа гаранхай. Туркмениин арба мянган хүн [тутам]hаа 96-ниинь студентнүүд юм. [Энэ]нь Франциинхида орходоо хоёр дахин, Турциинхида орходоо 6 дахин, Иранайхида орходоо 11 шахуу дахин олон юм.

Республикын арадай ажахыда дээдэ болон тусхай дунда эрдэмтэй 63 мянган мэргэжэлтэд хүдэлнэ.

Эрдэмтэдэй болон зохёолшодой [гай]хамшагта кадрнууд Туркменистанда урган гараа. Республикын [на]уканuудай академидэ, 58 научна [эрдэмэй] зургаанда 2,5 мянган эрдэмтэд [ажал]ладаг.

Туркмениин мүнөө үе сагай литература тон олон янзын түхэл маягтай боложо, үзэгдөөгүй ехээр hалбаржа хүгжөө.

Партиин XXII съездын түүхэтэ [шиидх]эбэринүүдые, КПСС-эй Программые бэелүүлхын түлөө республикын ажалшад бүри ехэ оролдосотойгоор тэмсэхэ, коммунизм байгуулха агуу[ехэ] хэрэгтэ эрхим туhа нэмэри [оруу]лха гэжэ КПСС-эй Центральна [Коми]тедые, Советскэ правительст[вые], нүхэр Б. Овезов Туркменистанай коммунистнууд, хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенциин зүгhөө найдуулаа.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин баярай заседани дээрэ үгэ хэлээ. Туркменистанай КП-гэй Центральна Комитедтэ, Туркмениин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээhэн амаршалгые тэрэ уншаа.

Ехэ hайндэрөөр—Туркмениин Совет Социалис Республикын дүшэн жэлэй ойтой, Туркменистанай Коммунис партиин 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Туркменистанай бүхы ажалшадые А. Н. Косыгин КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгhөө халуунаар амаршалаа.

Манай Эхэ ороной арадуудай аха дүүгэй бүлэ нэгэн адли зорилготой, үзэл сурталтай. Тэдэнэр нэгэн адли эрмэлзэлгэтэй, нэгэн адляар баясадаг. Тиимэhээ мүнөөдэрэй баяр туркмен арадай hайндэр байхаhаа гадна, Советскэ Союзай бүхы арадуудай hайндэр болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Туркмениин Социалис Республикые байгуулга манай ороной түүхэдэ гайхамшагта ушар болоно. Республикые байгуулга бүхы арадуудта манай агууехэ Эхэ ороной бүхы үндэhэ яhатанда эрхэ сүлөөтэ, зохёон байгуулхы ажабайдалай зам Российдахи Октябриин социалис революци нээжэ үгөө гэжэ үшөө дахин гэршэлэн батална. Социалис Туркменистанай бии болоhон ушар социально-политическэ эгээн хэсүү асуудалнуудай нэгэн болохо национальна асуудалые ленинскэ ёhоор шиидхэлгын бодото, эли тодо жэшээ боложо үгэнэ. Ленинскэ национальна политика, манай Коммунис партиин политика өөрынгөө hайн үрэ дүн үгөө. Хаанта засагай колони шахуу байдалтай үнэндөө байhан Россин гээгдэнги заха булангуудай орондо туркмен арадай сүлөөтэ, бүрин эрхэтэ социалис республика бии боложо, хүгжэн бэхижэhэн байна.

Совет Туркменистандахи байгуулалта манай агууехэ Эхэ ороной бүхы арадуудай, хамагай түрүүндэород арадай, тэрэнэй революционно хүдэлмэришэн ангиин дүтын, түрэл хэрэг болонхой. Интернациональна уялгадаа үнэн сэхэ байдаг совет хүнүүд өөрынгөө аха дүүнэр—Туркменистанай ажалшадта шэнэ общество байгуулха, оронойнгоо ажахые хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэнь hайн hайхан сэдьхэлээр туhалдаг байгаа.

Дунда зуун жэлэй ёhо заншалай, хаанта засагай колониальна дарлалтын эрхэ байдалда ажаhуудаг арадтай гээгдэнги, дарлагданги ороной нэгэ үетэнэй ажабайдалай турша соо ехээр хүгжэнги национальна ажахытай болон соёл культуратай мүнөөнэй хүгжэн hалбаржа байhан гүрэн болоhон үльгэр жэшээ түүхэдэ урда тээнь үзэгдөөгүй юм.

Совет хүнүүдэй түйлалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ баясхалан түрүүлнэ. Дунда Азиин совет республиканuудай ажабайдалда болоhон социально-экономическа үгаа ехэ шэнэдхэлгэнүүд эдэ түйлалтануудай тоодо оролсоно.

Туркменистанай 40 жэлэй турша соо түйлаhан ехэ амжалтанууд тухай энэ үгэ соонь хэлэгдээ. Туркменистан арадай ажахыда элдэб олон янзын түүхэй эд болон продуктнуудые үгэдэг экономическа шухала районуудай нэгэн болонхой.

Бэдэрэлгын партинуудта, олзоборилгонуудта, нефть шанаржуулдаг предприятинуудта хүдэлжэ, тэдэнэй үмэнэ парти, правительствын табиhан зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэдэг Туркмениин хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон бусад мэргэжэлтэдтэ манай партиин Центральна Комитедэй болон Советскэ правительствын зүгhөө үгэ хэлэгшэ халуун амаршалга дамжуулаа.

Экономикын али бүхы талаhаа хүгжэлгэ дэлхэйн дэлгүүртэ үнэтэ түхэл янзын промышленна продукци гаргажа худалдаха арга республикада олгоо. Туркменистан мүнөө эртэ урдаhаа алдаршаhан заншалта ковёрнууд болон каракуль арhые ондоо оронуудта худалдадаг. Тэрээнhээ гадна, Туркменистан нефть, серэ, промышленна түхеэрэлгэнүүдые олон оронуудта худалдадаг болонхой.

Туркменистанай арадай ажахын мүнөө үеын оньhожоруулагдаhан hалбари болоhон хүдөө ажахын үйлэдбэридэ болоhон ехэ хубилалтанууд үгэ дотор тэмдэглэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Туркменистанай хлопок ургуулагшад өөрынгөө республика дотор рекордно ургаса хуряажа абаа, энэ жэлдэ тэдэнэр гүрэндэ бүри ехэ хлопок худалдаха уялга абанхай. Туркмениин хлопок ургуулдаг гайхамшагта мастернуудые—колхознигууд, агрономууд, селекционернүүд, эрдэмтэд болон энэ хүндэтэ зорилго дүүргэхын тулада ажалладаг бүхы хүнүүдые А. Н. Косыгин манай партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын зүгhөө халуунаар амаршалаа.

Республикын хүдөө ажахын талаар түйлагдаhан ехэ амжалтануудые омогорхолтойгоор тэмдэглэхэ зууран, бии байhан дутуунууд тухай дурдангүй гаража болохогүй. Эдэ дутуунуудай эгээн ехэнүүдэй нэгэн гэхэдэ, газар уhалха талаар бии байhан түхеэрэлгэнүүд hулаар хэрэглэгдэнэ. Каракумай канал газар уhалха томо түхеэрэлгэ гээшэ. Тэрэниие барихын тулада ехэ мүнгэ зөөри болон хүсэн гаргашалагдаа. Гэбэшье энэ канал барилгаhаа уламжалан, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар бии болоhон арга боломжонууд үшөөл хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Ойрын жэлнүүдтэ уhалагдадаг газарай талмай ургэдхэгдэхэ ёhотой.

hүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор хониной тоо үсөөрөө. Энэ хадаа ехэ гээгдэл болоно. Мал ажал хүгжөөхэ гээшэ манай бүхы ороной хүдөө ажахын түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай нэгэн болоно, энэ зорилгые бэелүүлгэдэ Туркменистанай ажалшадай эрхимээр хабаадалсаха байhаниинь сохомтой.

Туркмениин соёл культурын хүгжэлтэ тухай тоггоходоо, үгэ хэлэгшэ нигэжэ онсолон тэмдэглээ. Туркмениин эрдэмтэд, уран зохёолшод, композиторнууд, уран зураашад, артистнууд социалис культурын ниитэ баялигта эрхим туhа нэмэри оруулаа. Соёл сурталайнгаа талаар хүгжэн hалбаржа байhан үедөө совет Туркменистан өөрынгөө ойе угтажа байна.

Шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ гээшэ социализмын эгээн лэ ехэ түйлалта болоно. Совет засагта үнэн сэхэ байhан, сусаршагүйгөөр ажаллажа, туркмен арадай илалтануудта үндэhэ hуури табиhан аха үеын түлөөлэгшэд, мүн манай алдарта залуушуул шэнэ шэнжэ түхэлтэй хүнүүд болоно. Республикын эдир залуу хүбүүд, басагад парти болон комсомолой уряа бүхэниие ходоодоо халуунаар угтажа, эгээн лэ бэрхэшээлтэй hалбаринуудта ошожо ажалладаг байгаа. Эхэнэрнүүдэй сүлөөрэлгэ социализмын элитэ ехэ түйлалтануудай нэгэн болоно. Мүнөө туркмен эхэнэрнүүд республикынгаа бүхы хэрэгүүдтэ хабаадалсадаг.

Энэ үндэр трибунаhаа туркмен эхэнэрнүүдые амаршалхыемни, коммунизм байгуулгада сэгнэшэгүй туhа нэмэри оруулhанайнь түлөө, ухаан бодолойнь, ажалда дурлалгынь, оюун бэлигэйнь түлөө тэдэнэртэ бүхы сээжэ зүрхэнhөө баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт гэжэ А. Н. Косыгин хэлээ.

Совет хүнүүдэй ажаhуудалые бүри hайнаар эмхидхэхэ зорилгонуудай тон шухала байhан тухай үгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ. Экономикын хүгжэлтэдэ түйлагдаhан бүхы амжалтануудай арадай аша туhада бүри түргэнөөр, үрэ ехэтэйгээр зорюулагдаха тухай эндэ дурдагдаhан байна бшуу. Зүгөөр тиихэдэ промышленностиин бүхы түхэлэй продукциин, тэрэ тоодо хэрэглэлэй эд бараануудай, шанарые шууд сэхээр hайжаруулха шухала байна бшуу.

Туркмениин ССР-эй дүшэн жэлэй дүй дүршэл пролетарска интернационализмын үзэл суртал болон политикын илан мандажа байhые үнэмшэстэйгээр харуулна. Экономикын болон соёл культурын талаар манай бүхы амжалтанууд болон түйлалтанууд, бүхы социалис шэнэдхэлгэнүүд Советскэ Союзай бүхы арадуудай аха дүүгэй бодото харилсаа холбоо байгуулhанай ашаар түйлагдаа. Манай ороной арадууд бэе бэедээ туhалдаг, ниитынгээ хэрэгтэ арад бүхэн эгээн лэ ехэ туhа нэмэри оруулхые эрмэлзэдэг. Совет арадуудай нэгэдэл, аха дүүгэй нягта жаргаал хадаа ленинскэ национальна политикын hүр жабхаланта түйлалта, манай илалтануудай эшэ үндэhэн болоно.

Бүхы дэлхэйн ажалшадта үльгэр жэшээ харуулха, социалис байгуулалтынгаа дүй дүршэлые тэдэнэртэ дуратайгаар дамжуулан үгэхэ гээшэ өөhэдымнай уялга болоно гэжэ коммунис байгуулалтын ямаршье hалбарида хүдэлжэ байхадаа туркменүүд бүхы совет хүнүүд шэнги ходоодоо hанажа ябадаг. Социалис Эхэ орондоо дурлахаhаа, тэрэнэйнгээ аша туhада үнэн сэхэ байхаhаа гадна, социалис оронуудай бүхы хани нэгэдэлдэ үгаа ехэ үнэн сэхэ байха, коммунизмын гэгээн гэрэлтэ үзэл бодолой түлөө ажалшадай тэмсэлые шууд сэхээр дэмжэхэ гээшэ интернациональна уялгамнай болоно гэжэ совет хүнүүд тоолодог.

Бүхы амжалтануудые түйлаhанайнгаа түлөө бидэнэр совет арадай баатарлиг ажалда, манай агууехэ Коммунис партиин баатарлиг ажалда, уялгатайбди гэжэ үгынгөө түгэсхэлэй хүбида А. Н. Косыгин онсолон тэмдэглээ.

Аха дүү республикануудай, Москва болон Ленинградай делегацинуудые толгойлогшонор трибунын дэргэдэ удаа дараалуулан ерэжэ, ойн баяртай дашарамдуулан, Туркменистанай Коммунис партиие, бүхы ажалшадые халуунаар амаршалаа.

Туркменистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Овезов түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, hайниие хүсэhэнэйнь, амаршалhанайнь түлөө айлшадта баясхалан хүргөө.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэгые заседанида хабаадагшад ехэ дэбжэлгэтэйгээр баталан абаа.

(ТАСС).

Республикымнай хүдөө нютагуудаар культурно-ажаhуудалай барилганууд ургэнөөр ябуулагдана. Хоридо эмнэлгын газарай шэнэ городок бодхоогдожо байнхай. Энэ барилга дээрэ Хориин СМУ-гай барилгашад шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим барилгашад И. К. Кузьмин, Г. А. Бочеев, Г. М. Барданов.

Б. ГАУЧЕНОВАЙ фото.

ШТАТНАБЭШЭ АВТОИНСПЕКТОР

— Би яаранаб, эжы. Намайе хүнүүд тэндэ хүлеэжэ байна, — гэжэ Юра хэлэбэ.

— Баhал юушье эдеэгүй ябахаш гээшэ гү, — гэжэ эхэнь енгүүтэйгээр хүбүүндээ хандана.

Үндэр бэетэй, хурса нюдэтэй залуу хүбүүн холо холо алхалан. Үргэн гудамжаар гэшхэлнэ. Томо гэгшын МАЗ машина барижа ябаhан жолоошо зүүн гараа үргэжэ амаршалба. Тэрэнэй хойноhоо ябаhан мотоциклтай хүн баhал мэндэшэлбэ.

— Энэ хэнтэй мэндэшэлдэбэш, Миша,—гэжэ мотоциклтай хүнтэй хамта hуужа ябаhан эхэнэр асууба.

— hалгай hалан ябадаг жолоошодой харсага, штатнабэшэ автоинспектор Юрий Панкевич гээшэ, харанагүй гүш, жезл барьяад абахыень,—гэжэ тэрэ хүн нүхэртөө ойлгуулан хэлэнэ.

...Городой зүүн зүгтэ оршодог ЛВРЗ-гэй районай гол харгыгаар машинанууд таhалгаряагүй hүндэлнэ. Ута гэгшын крантай нэгэ машинын ябаса тоншье hэжэгтэй, шэгээрэ сэхэ ябанагүй. Хоёр тээшээ гүйбажа ябаhан мэтэ харагдаба.

— Энэ автомашина hогтуу хүн шэнги найгажа ябанал, яагаа аюултай юм,— гэжэ зүүн гартаа улаан бүд бооhон залуухан хүбүүн хажуудаа байhан нүхэртөө хандаба.

Эжэшни hогтуу жолоошын ябаса мүн байна, —гэжэ Юра хэлээд, машиные зогсоохо тэмдэг үгэбэ.

Машинын жолоошо Белых-гэгшэ штатнабэшэ автоинспекторнүүдые хараhаар лэ үгэhэн тэмдэгыень ойлгоошогүй болон, ондоо зам руу машинаа залаба. Юрий Панкевич жэмбүүр үлеэбэ.

— Би ямаршье гэмтэй бэшэб, тон элүүрби, яаха гэжэ намайе зогсоогообта, — гэжэ hогтуу жолоошо Белых шангаржа оробо.

Теэд автоинспектор тэрэнэй документые абажа, hогтуу элүүрыень врачаар шалгуулхые дурадхахадань, жолоошо шангархаяашье болижо: «Нүхэдэйнгөө ууя гэхэдэ, нэгэ багые баряал hэм. Теэд хүлисыт. Табиит намайе, дахяад иимэ ябадал гаргахагүйб» гэжэ байжа гүйбa. Харин харюусалгатай албанда байhан штатнабэшэ автоинспектор Ю. В. Панкевич hогтуу жолоошын үгэдэ орохо хүн бэшэ ха юм. Тэрэ дороо акт бэшэжэ, автоинспекцидэ ябуулжа, замай оhол аюул гаргаха нэгэ ушар зогсоогдоо бэлэй.

Юрий Васильевич Панкевич Улаан-Үдын судна заhабарилгын заводто хүдэлдэг. Хэлхеэ холбооной технигэй мэргэжэлтэй. Ажалhаа сүлөөтэй сагтаа автомашинын жолоошоной мэргэжэл шудалаа.

1963 онhоо эхилэн hайн дураараа штатнабэшэ автоинспекторэй үүргэ дүүргэнэ. Энэ үе соо нүхэр Панкевич hүни үдэр илгангүй, сүлөөтэй сагаа гамнангүй, харгы зам дээрэ дежурлажа, архи уужа, ама халамгайгаар машинын, мотоциклай жолоо баригшадые зогсоожо байдаг. Тиигэжэ харгы замда аюулай болохогүйн тула эдэбхитэйгээр оролсодог олоной нэгэн болоно.

— Манай олониитын туhалагшад, штатнабэшэ автоинспекторнууд ажал хүдэлмэридэмнай тон ехэ туhаламжа хүргэнэ. Тэдэнэй эгээл эдэбхи үүсхэл ехэтэйнь нүхэр Ю. В. Панкевич юм, — гэжэ түмэр замай милициин таhагай начальнигай орлогшо нүхэр Быков омогтойгоор хөөрэнэ.

К. ХАЛТАНОВ.

Эдэбхитэд олонтой клуб

Соёлшодой съездын урда тээ

Тоорын хүдөөгэй клуб Түнхэнэйнгөө аймаг соо соёлой түрүү эмхи зургаанай нэгэн гэжэ тоологдодог. Тэндэ hаяшаг үнгэрhэн уран hайханай самодеятельностиин бүхы аймагай харалган дээрэ энэ клубай дуушад, хатаршад юрэнхыдөө hайн гэhэн сэгнэлтэ абаа.

—Бараг тооной гүүлжэ шалгарhамнай тиимэ бэлэхэнээр, аза талаанай ушараар олдоhон хэрэг бэшэ,—гээд тус клубай уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ Елизавета Базыровна Бараева ойлгуулна. — Уран hайханай бүлгэмэйхидэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ ябуулха гэhэн зорилго хүдөө нютагта бэелүүлхэ гээшэ тиимэ амар бэшэшье hаань, бидэнэр энэ талаар илангаяа hүүлэй үедэ ехэ оролдолго гаргажа байнабди.

Урзанда, нёдондондоо клубтамнай өөhэдымнай хүсөөр наадан, концерт хаа-яахана, али нэгэн hайндэрөөр hүрхэй hайн бэлэдхэлшьегүйгөөр табигдадаг байгаа. Тиихэдээ кружогоймнай хабаадагшадшье үсөөн аад, концертымнай программашье тиимэ hонирхолтой байдаггүй hэн.

Гэхэ зуура Тооро тосхондомнай уран hайханай самодеятельностиие ургэнөөр эмхидхэхэ, тэрэниие саг үргэлжын эмхидхэл болгохо арга бии гээшэ гү гэhэн асуудал колхозой комсомольско организацида, hургуулиин багшанар болон тосхоной бусад интеллигентнүүдтэй нэн түрүүндэ зүбшэн хэлсэгдээ hэн. Тиигэжэ уран hайханай самодеятельностиин кружогые олониитын халуун дэмжэлгээр эмхидхэн байгуулжа эхилхэдэмнай, тэрээндэ ябаха дуратан олоороо элирээ бэлэй. Мүнөө болоод ерэхэдэ, манай кружогто гушан хүн эдэбхитэйгээр хабаадана. Аймагай уран hайханай харалгада нэгэдэмэл хоорнай, эрэшүүл, эмэгтэйшүүлэймнай хоор, хатаршадаймнай бүлэг эмхидхэлэйнгээшье, уран hайханайнгаа номернуудайшье талаар магтаалда хүртөө,—гээд тэрэ үргэлжэлүүлнэ — Саашанхи манай зорилго гэхэдэ, коллективээ улам бэхижүүлхэ, репертуараа ургэдхэхэ, тодорхойлон хэлэбэл, программадаа зүжэг, наада оруулха, hайн конферансье бэлэдхэхэ байнабди. Арбан хоногто нэгэ дахин клубтаа концерт табихаhаа гадна, эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойнгоо отделенинүүд, фермэ, гүүртэнүүдтэ байд гээд лэ, графигай ёhоор ошожо, ажалшадай сүлөө сагаа культурнаар үнгэргэхэ ябадал эмхидхэхэ гэhэн хүсэл—мүнөөнэймнай гол зорилго болоно.

Елизавета Базыровнагай үгэhөө залгуулан, Тоорын клубай уран hайханай hайн талань юун бэ гэжэ дабтан хэлэхэдэ: хүнүүд тэндэ олоороо эбтэй эетэйгээр хабаадана. Аймагай харалгада табиhан концертдэнь эгээл hайн бэлиг шадабаритан hунгагдажа эльгээгдэhэншье hаа, аяар холын зургаан хүн хабаадаа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой залуу хүбүүд, басагад—таряашад, малшад, Тоорын дунда hургуулиин багшанар, сельпогой, хэлхеэ холбооной таhагай алба хаагшад, соёлой хүдэлмэрилэгшэд—янза бүриин мэргэжэлтэн—элдэб уран бэлигтэнэй өөhэд өөhэдынгөө шадабарипе Хэрэнэй Соёлой байшангай сценэ дээрэhээ харуулжа байхадань урматай hэн. Хоолойн хонгёо hайхан аялгые колхознигууд Александр Танхаев, Анна Байшникова, Александр Халбаев, участково больницын хүдэлмэрилэгшэ Нина Хамакова, сельпогой бухгалтер Светлана Бандеева гэгшэдэй хэн хэниинь гэшэгүй ирагуу гоёор дуулахадань сэдьхэл шэмэглэмээр hэн. Наадаха, дуулаха номернуудта тааруулжа зорюуталан оёhон үндэhэн маягай хубсаhа хунараар заhал ороhон хүбүүд, басагадай ээлэ татан хатаржа, нэрьесэ дуулалдажа, «Ажалай хатар», «Монгол бүжэг», «Ёохор» гүйсэдхэхэдэнь, бахархангүй hуухаар бэшэ бэлэй. Хүбүүд, басагадай хамтаараа, эрэгтэй, эмэгтэйшүүлэй ондо ондоогоороо хоорлон буряад, ород, монгол арадай дуунуудые хангюурдахадань, бүлгэмэйхидэй эмхитэй, эетэйнь эндэhээ ойлгохоор харагдана даа гэжэ атаархамаар. Тиин энэ репертуарынь саашадаа улам нарижуулагдаха, байд гээд лэ шэнэ хэhэгүүдээр hэльбэгдэхэл байха гэжэ найдан hанахада, Тоорын уран hайханай кружогойхид хүн зондоо бүри хүндэтэй болохонь лабтай.

Тоорын хүдөөгэй клуб гансашье уран hайханайнгаа самодеятельностеэр бэшэ, мүн бусад ниитэ-соёлой хүдэлмэреэр эдэбхитэй эмхи зургаан гэжэ тоологдоно. Клубай дэргэдэ долоон хүнhөө бүридэhэн совет хүдэлнэ. Тэрэнэй гэшүүд клубайнгаа хүдэлмэриие дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэжэ баталаад, бодотоор бэелүүлхын тула бүгэдөөрөө габшагайгаар оролдодог.

Малай гүүртэ, фермэнүүд дээрэ харуулан ойлгуулха агитаци эмхидхэхэ, улаан булангуудай хүдэлмэри зохёон ударидаха, малшадай социалис мүрысөөнэй дүн гаргаха гэхэшэлэн, эмхидхэлэй хэмжээнүүдые клубые даагша нүхэр Танхаев, сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Хорёнов, лекторнүүдэй, агитколлективэй гэшүүн, багша нүхэр Храмцов, хүдөөгэй библиотекые даагша нүхэр Арьяева, киномеханик нүхэр Кириллов хараалагдаhан саг соонь тодорхой hайнаар ябуулдаг юм. Клубай соведэй эдэбхитэй гэшүүн Лубсан Манганович Хорёнов гүүртэнүүд дээрэ харуулан ойлгуулха агитаци байд гээд лэ, халуун хүдэлмэриин али нэгэн хаhын эхилэлгэнээр шэнээр hэльбэдэг. Гүүртэ, фермын урдахи зорилго, социалис уялга, түрүү ябаhан hаалишадай, хонишодой нэрэ обог, түйлаhан амжалтань улаан самбарнууд дээгүүр али тодоор бэшэгдэнхэй харагдадаг юм. Нүхэр Хорёнов ерэhэн лэ гүүртэдээ лозунг, плакат бэшээд, «Дайшалхы хуудаhа» гаргаад ажалаа хизаарладаггүй. Малшадтай уласхоорондын байдал, оронойнгоо доторой hонин тухай халуун хөөрэлдөө хэдэг заншалтай.

Тусхайлан хэлэхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй дунда ниитэ-ойлгуулламжын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин яhала hайнаар ябуулагдадаг амжалта эндэхи клубай эдэбхитэдэй, хүдөөгэй библиотекын, «Знание» обществын бүлгэмэйхидэй ажал ябуулгаа өөhэд хоорондоо зүбшэн хэлсэгдэhэн нэгэдэмэл түсэбөөр эмхидхэдэг дээрэhээнь болоно. Ниитын эдэ эмхи зургаануудай хүдэлмэриие зохилдуулан эмхидхэхэ хэрэгые колхозой партком, Тоорын сомоной гүйсэдком шадамараар ударидадаг. Ажалшадай соёл культурын хүдэлмэри hайжаруулжа, гурбан жэлэй доботолгодо бэелүүлэгдэхэ түсэб тухай асуудал сомоной Соведэй сесси дээрэ мэнэ hая зүбшэн хэлсэгдээд, тодорхой хэмжээ ябуулганууд баталан абтаа. Сессиин шиидхэбэриин ёhоор гансал Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hүнэй хоёр гүүртэ дээрэ улаан булан нээгдээд, тэндэхи эдэбхитэдэй хүсөөр hайнаар хүдэлжэ эхилэнхэй.

Тоорын соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, олониитын эдэбхитэд культурно-болбосоролой, ойлгуулламжын хүдэлмэриин аша үрэ үйлэдбэриин хэр зэргэ ябажа байhан дээрэhээ дүнлэн харадаг. Энэ жэлэй хабар hүнэй фермэнүүдтэ гидролизно аргаар hолоомые бүйлүүлхэ, хэмэл hү хэхэ шэнэ арга онолнуудые нэбтэрүүлхын тула нютагай соёлшод өөhэдынгөө хубитые яhалал оруулалсаhан байха. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ ороохо, мяха, ноохо тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь холо урид дүүргэнхэй. Байгша оной эсэс болотор hү тушааха уялгаяа эндэхид заатагүй дүүргэхэ гэжэ үсэд нэтэрүүгээр тэмсэнэд. Энэ hайн hайхан хэрэгтэнь Тоорын соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, тэдэнэй эдэбхитэдэй зүгhөө улам ехэ үүсхэл хэшээл гаргагдана.

Гурбан жэлэй соёлой доботолгодо хараалhан тодорхой хэмжээ ябуулгануудые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын тула шударгы hайнаар, үүсхэл ехэтэйгээр тэмсэхэ гэhэн гол зорилгоё Тоорын соёлшодой нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байhандань этигэн найдагдана. Яахадааб гэхэдэ, мүнөө ябуулжа байhан хүдэлмэриинь үүсхэл хэрэгынь тодорхой, аша үрэнь hайн гэхэ зууран, тэдэнэр түйлаhан амжалтадаа hанаагаа амарангүй, улам урагшаа дабшадаг зон ха юм.

Ц. ДУГАРОВ.

Сүлөөтэй сагтаа өөрынгөө дуратай юумые хэхэдэ ямар гоё гээшэб! Хүн бүхэн нэгэ юумэндэ дуратай байдаг: ном уншаха гү, али спортдо бэеэ зорюулха, элдэб hонин зүйлнүүдые суглуулха гэхэ мэтэ. Энэ талаар Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин багша Олег Иосипович Куницын илгарна. Тэрэ 20 гаран жэлдэ ород болон хари гүрэнэй литературын номуудые суглуулна. Тэрэнэй библиотекада 2500 ном бии юм. Мүн альбомдоонь 5 мянган почтово марка эсхидөөр наалгаатай.

Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

ЭРДЭМ МЭРГЭЖЭЛЭЙ ГУЛАМТА

Хилын саанахи техническэ hуралсалай центрнүүд

Профессионально-техническэ hургуули дүүргэhэн залуушуул Советскэ Союзай заводуудта, фабрика болон барилгануудта жэл бүри ерэдэг. Байгуулагдаhаарнь хорин табан жэл болоогүйшье hаа, эдэ hургуулинууд 14 миллион мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдые бэлдэжэ гаргаа.

Совет мэргэжэлтэд профессионально-техническэ hуралсалай талаар баян дүй дүршэлөө, эрдэм мэргэжэлээ хилын саанаки ханинартаа дуратайгаар хубаалдадаг. Өөhэдын хүдэлмэришэн кадрнуудые бэлдэхэдэнь Африкын, Азиин, Латиин Америкын залуу гүрэнүүдтэ СССР үнэн зүрхэнhөө туhалдаг.

Советскэ Союзай техническэ туhаламжаар ОАР-та, Кубада, Малида, Сиридэ hуралсалай гушa тухай центр байгуулагданхай. Арба гара мянган хүнүүд—завод, шахта, рудник ба барилгануудай ерээдүйн хүдэлмэришэд эдэ hургуулинуудта hуража байдаг.

Тэдэнь мүнөө сагай станок болон приборнуудаар хангагданхай. hуралсалай хэрэгсэлнүүд болон фильмүүд Советскэ Союзhаа тус центрнүүдтэ эльгээгдэжэ байдаг. Москвагай, Ригын, Свердловскын профессионально-техническэ училищинуудые дүүргэгшэд хилын саанахи ханинартаа зорюулжа зэмсэг хэрэгсэлнүүдые, hуралсалай зүйлнүүдые дархалжа үгэдэг. Совет багшанар, инженернүүд hуралсалай центрнүүдтэ ошожо, хэшээл эмхидхэхэ хэрэгтэнь ханинартаа туhалдаг. Тиин залуу үетэниие хүдэлмэришэнэй мэргэжэлдэ hургахын хажуугаар национальна багшанарай кадрнуудые бэлдэнэ.

Түрүүшын иимэ hургуулинууд ОАР-та бии болонхой. Мүнөө тэдэниие дүүргэжэ гараhан зургаа мянга гаран хүн республикынгаа предприятинуудта хүдэлнэ. Нютагай мэргэжэлтэдэй хэлэhэнэй ёhоор, тэдэнэр яhала юумэ мэдэхэ, шадамар бэрхэ мэргэжэлтэд болоhоноо харуулна.

СССР-эй туhаламжаар Кубада эмхидхэгдэhэн иимэ училищинууд олон мэргэжэлтэй, дээдэ гарай хүдэлмэришэдые бэлдэн гаргана. hаяхан Кубаhаа бусажа ерэhэн инженер Борис Козырев Гаванада байгуулагдаhан hуралсалай центрэй хүдэлмэри тухай иигэжэ хөөрэбэ:

«Би Куба-Совет хани барисаанай нэрэмжэтэ училищида хоёр жэл багшалhан байнаб. Тэрэ милиниин хараhаар байтар ургаа. Мүлилгын, фрезернэ, гагналгын, модель хэлгын, түмэр дархалалгын, шудхалгын мастерскойнууд удаа дараа нээгдээ. Тиин 500 hурагшад хүдэлмэришэнэй мэргэжэлнүүдые шудална.

Шудхалаа хэхые заадаг залуу багша кубинец Луис Ангейратай хамта хэшээлнүүдэйнгээ түсэб зохёодог hэм. Тэрэнэй гансаараа түсэб табижа hурахые хүсэhэн байгааб. Луис Ангейра—оролдосотой, hүбэлгэн бэрхэ хүн. Хүдэлмэришэдые hургадаг манай дүй дүршэлые ехэ hонирхолтойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр шудалhан байна.

Гаванын hуралсалай центр өөрсэ шэнжэтэй предприяти болонхой: hурагшадай уралан бүтээhэн юумэнүүд худалдагдадаг. Тиин эндэ бүтээгдэhэн, саахарай тростник тариха машина училищинуудай хүдэлмэриин выставкэ дээрэ эрхим сэгнэлтэ абаа. Бидэнэй hургаhан хүнүүд удахагүй Кубын заводуудта хүдэлхэеэ ерэхэнь».

Гаванадахи училищи промышленностьда хэрэгтэй хүдэлмэришэдые бэлдэнэ, харин hаяхан Ольгин городто нээгдэhэн hуралсалай шэнэ центртэ Кубын мянга гаран залуушуул хүдөө ажахын механизаторнуудай мэргэжэл шудалжа эхилээ. Совет инженер-конструкторнууд тэдээндэ тусхай учебник зохёоhон байна.

Ойрын сагта Советскэ Союзай туhаламжаар Алжир, Гана болон бусад оронуудта профессионально-техническэ центрнүүд хүдэлжэ эхилхэ.

Энээнhээ гадна, hүүлэй табан жэлэй туршада 17 мянга тухай хариин залуушуул совет училищинуудта hуралсан, хүдэлмэришэнэй мэргэжэл оложо гараhан байна.

Елена ДЕМЕНТЬЕВА,
АПН-эй корреспондент.

КИНО

МУНХЭ НЭРЭ

Алдарта Октябрийн душэн долоон жэлэй ойе һайндэрлэхэдөө, бидэнэр Рихард Зоргиин хорин жэлэй саада тээ эгээл энэ үдэр саазалагдаһыень сэдьхэлдээ дурдан дурдан Улаан Талмай дээгүүр, республикын түб хотонуудай Соведүүдэй талмай дээгүүр алхалан гараабди. Японой контрразведчигүүд Рихард Зоргые ноябриин долооной үдэр үлгэжэ алахадаа, бүхы дэлхэйн коммунистнуудай, уласхоорондын пролетариадай, урагшаа һанал бодолтой хүн түрэлтэнэй коммунизм гээшэ эрмэлзэһэн һанал бодолые «үлгэжэ» алаһантай тэнтэйгээр бодоһон байгаа хаш. Дайсанай тэрэ бодол мухардажа, дайсан манай хүл доро унаа бэлэй. Рихард Зорге саазалуулбашье, тэрэнэй коммунис хэрэг хэтэ мунхэ!

Республикымнай түб хотын ажалшад Франци, Итали, Япон гурбан гүрэнүүдэй киностудинуудай хамжажа табиһан «Доктор Зорге, хэн гээшэбтэ?» гэһэн кинофильм хаража байна. Энээхэн статья соогоо, хүндэтэ уншагша, нүхэдтөө Рихард Зоргиин хэн байһан тухай хөөрэе.

1933 оной июнь һарын арба гаранаар Берлин хотодо сэб сэхэ, дундаһаа дээгүүр бэетэй, хараха янзада, гадаада түхэлөөрөө нэгэ тиимэ гоё һайхан хүн бии болоһон юм. Тэрэ Рамзай гэжэ нэрэтэй хүн Рихард Зорге байгаа. Тэрэнэй литературна кюуса нэрэнь—Р. Зонтер. 1920-ёод онуудай үедэ Р. Зонтер жэл бүхэн хэдэн томо статьянуудые Москвагай журналнуудта хэблүүлдэг байһан. Тэдэ жэлнүүдтэ Рихард Зоргиин хоёр ном хэблэгдээ: нэгэниинь—«Роза Люксембург и накопление капитала», хоёрдохинь—«План Дауэса и его последствия».

—1920-ёод онуудай үеэр Зоргиин үгэ хэлэхые немецкэ клубуудта шагнагша һэм. Тэрэ ехэ гүнзэгы ухаатай хүн гэжэ өөрыгөө харуулдаг бэлэй. Ерээдүйдэ Зорге элитэ эрдэмтэн болохо тодорхо гээд һанагша һэм,—гэжэ профессор-этнограф А. З. Зусманович хөөрэдэг.

Хорёод онуудай һүүл багаар Зорге Алас Дурна зүг тушаа нигэжэ бэшээ һэн: «Азида гурбан ехэ империалис гүрэнүүдэй хоорондохи зүришэлдөөн улам һүжэрнэ, тиимэһээ дайн сэрэгэй болохонь элитэ». Японой интервенциин Хитад гүрэндэ дайгаар орохые Рихард Зорге арбан жэлэй урда мэдэһэн байгаа.

Зорге тэрэ үедэ Советскэ разведкын хүтэлбэрилэгшэ Павел Иванович Берзинтэй уулзажа, хуби заяанайнгаа саашанхи харгы замые шэлээ һэн. 1925 оной март һарада тэрэ Коммунис партиин гэшүүн болоhо абтаба. Тэрэнэй партийна биледэйнь номер—**0049927.** Москвагай Хамовнический районой организаци Зоргедо партийна билет барюулһан гээд бидэнэр, фильм харагшад, хэблэлһээ мэдэнэбди.

Разведчик-коммунист Рихард Зорге Германиин томо томо газетэнүүдэй корреспондентын билет, хилын саанахи паспорт, Токио ошохо «путевко» олохын түлөө түрэл оронһоо Германи ошоһон байгаа. Зорге яахадаа Токио ошохо болооб гэһэн асуудал гарана. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда Германи, Итали, Япон гурбан гүрэнүүдэй хүрэнгэтэд фашис Гитлерэй тухиралга доро союз байгуулаад, Советскэ Союзда дайгаар орохо далда нюуса ябуулга хэжэ байһан. Японой хото Токио гурбан союзнигуудай нэгэнэйнь ниислэл—эшээн болоно бшуу. Тиимэһээ разведчик Зоргиин Токиодо Эхэ оронойнгоо, социализмын түлөөдэ хэхэ юумэн ехэ, харюусалгатай, аюултайшье байһаниинь мэдээжэ.

Берлиндэ хэблэгдэдэг «Берзенкурир», Франкфурт-на-Майне хотодо хэблэгдэдэг «Франкфуртер цейтунг» газетэнүүдэй корреспондент Рамзай 1933 оной сентябриин зургаанай үдэр Япон ошоно. Японой газар дээрэ гэшхэн сасуугаа тэрэ тэндэхи полициин анхаралда абтаба. Японой полицинхид хари гүрэнһөө ерэһэн хүн бүхэнэй хойноһоо мүрдэлгэ, хиналта хэдэг байгаа. Зорге хүндэ хүшэр байдалда хүдэлхэ баатай болоно гээд «доктор Зорге, хэн гээшэбтэ?» гэһэн кинофильмын түрүүшын кадрнуудһаа харанабди. Алхам бүхэндөө дайсанай хиналтаһаа зайсаха болоһон Зорге нацистнуудай найдабарида бүри гүнзэгыгөөр ороно. Тэрэ Токиодохи немецкэ колониин «идеологиин хүдэлмэрилэгшэнь» болобо. Зэрлиг аашаараа гестапын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда суурхаһан полковник Мейзингертэй, Германиин элшэн сайд Эйген Оттотой Зорге Токиодо нүхэд болохо юм. Генерал Отто урдань хада мэдээжэ тагнуулшан байһан гэжэ элитэ. 1944 ондо генерал Отте өөрынгөө засагаархидай урда тоосоото элидхэл хэхэ байгаа. Тэрэ элидхэлэйнь бэшэлгэдэ советскэ разведчик Зорге туһалалсаһан гэжэ мэдэнэбди. Отто нюуса дансануудые заримдаа Зоргиин гэртээ абаашахыень зүбшөөрдэг байба. Рихард тэрэ нюуса дансануудые һайса шэнжэлээд, удаань өөрынгөө туһамарша Бранко Вукеличтэй фотоаппарадаар буулгажа абана. Югославиин үнэн сэхэ коммунист Вукелич фашис номнолые үзэн ядадаг хадаа манай разведчигэй тон дүтын нүхэр, туһалагшань болоһон. Хэды шадамар бэрхэ туһалагшадтай байбашье, Зорге тон шухала хэрэгүүдээ өөрөө бэелүүлнэ. Найман жэл Токиодо байха зуураа, тэрэ хэды шэнээн эрэлхэг зориг гаргажа, Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ хүбүүнийнь байһанаа харуулаа гээшэб. Кинофильмые хаража һуухадаа, коммунист хүн шэнгеэр Эхэ орондоо дурлажа һураха гэһэн бодол толгойдо заатагүй түрэнэ.

1939 оной түрүүшын һарануудта нацист, Германиие толгойлогшо Гитлер Польшо гүрэниие газарай нюргаан дээрэһээ үгы хээд, һүүлээрнь Франци, Англи гэгшэдые дайгаар абаха ябуулга хэнэ гэһэн мэдээсэл Зорге дамжуулһан байгаа. 1939 оной май һарада энэ мэдээсэлэйнгээ үг үнгиие манай разведчик тодорхойлбо. Гитлерэй арми сентябриин нэгэнээр Польшо руу дайгаар орохонь гэжэ тэрэ дамжуулба. Үнэн дээрээ фашис Германиин сэрэгшэд сентябриин нэгэнэй үдэр Польшо руу ороо бэлэй. 1940 ондо Германиин сэрэгэй частьнууд Франци руу орохонь гэһэн мэдээсэл Зорге дамжуулба.

Гитлерэй сэрэгшэд Советскэ Союзда дайгаар орохонь гэһэн һэргылгэ Зорге үшөө 1940 оной ноябриин арба наймандa Москвада мэдээсээ һэн. Энэ мэдээсэлые Рихард Зорге Германиин засагаархидай харюусалгата нюурай үгэ дээрэһээ абаһан байгаа. 1941 оной апрелиин арба нэгэндэ немецкэ сэрэгэй болон дипломатиин харюусалгата хүнһөө гитлеровскэ Германи Советскэ Союзда дайгаар орохонь гэжэ Зорге хоёрдохёо мэдээсэбэ. Майн хориной үдэр Зорге энэ асуудалаар Германиин элшэн сайд, өөрынгөө «нүхэр» Оттотой уулзажа, Гитлерэй сэрэгэй СССР-тэ добтолон орохоёо байһые лаблажа мэдээ һэн. Май һарада Зоргиин бүлэг хүнүүд фашис Германи хэды шэнээн тоотой сэрэгүүдээр, ямар һарын хэдэнэй үдэр Советскэ Союзда добтолхыень тодорхойлбо. Майн арбан табанда коммунист Зорге нимэ мэдээсэл дамжуулна: «Фашис Германи июниин хори, хори нэгэ, хорин хоёрой үдэрнүүдтэ Советскэ Союзда добтолон орохонь». Майн арбан таба, июниин арбан таба үдэрнүүдэй хоорондо дэлхэйн хоёрдохи дайнай ахилхаеэ байһаниие Зорге хэдэ дахин дамжуулаа бэлэй. Зоргиин эдэ мэдээсэлнүүд зарим советскэ разведчигүүдэй анхаралые хандуулаагүйнь харамтай. Магад, нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэлгын үдэрнүүд тиихэдэ оршон байгаа гэбэл алдуу болохогүй гээд һанагдана. Июниин хорин хоёрой үдэр фашис Германиин сэрэгшэд Советскэ Союзда дайгаар добтолон оробо. «Эсэгэ оронойнгоо хүшэр хүндэ үдэрнүүдтэ бидэнэр тэрээндээ амжалта хүсэнэбди. Бидэнэр эндэ байхадаа өөрынгөө ажал - хүдэлмэриие үсэд зоригтойгоор бэелүүлхэбди» гэһэн мэдээсэл Зорге Москвада дамжуулаа һэн.

Июлиин гушанда Зорге радиогоор нимэ мэдээсэл дамжуулна: «Хэрбээ Советскэ Союзай сэрэгэй хүсэнэй өөрынгөө ниислэл Москва шадар немецкэ армиие зогсоожо шадаа һаань, Японой армиин добтолгодо орохогүйнь мэдээжэ». Эндэһээ тухайлхада, Японой засагаархидай дайнда хабаадалсалгань Москвае абтаһан үдэртэй тушаалдуулагдаха байгаа ха. Тэрэ мэдээсэл дээрэһээ: «Япон байгша ондо СССР-тэ дайгаар орохогүй» гэжэ мэдээжэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ Рихард Зоргиин хэһэн хүдэлмэринүүдэй хэды ехэ туһатай байһаниинь кинофильмын кадрнууд дээрэһээ элирнэ.

Октябриин арба найманай үдэр Вукелич, Клаусен, Зорге арестовалагдаба. Хэдэн үдэрэй урда Одзаки баригдаһан байгаа. Рихард Зорге түрмэдэ хаагдаад байхадаа, Японой засагаархинда советскэ эрхэтэнби гэжэ хэлэдэг байһан. Хоёр жэл үнгэрһэн хойно сентябриин нэгэ үдэр 1943 ондо сүүд болобо. Тэрэ сүүд Рихард Зоргиие саазалха гэһэн тогтоол гаргаа һэн. Рихард Зоргиин гүйлтэ бариһан байхада, ухэлэй шиидхэбэри дүрбэ һара үнгэрһэн хойно 1944 ондо бэелүүлэгдэбэ.

«Доктор Зорге, хэн гээшэбтэ?» гэһэн кинофильм хараад, түбэй газетэнүүдтэ хэблэгдэһэн баримтануудые уншаад байхадаа, коммунист-разведчик Рихард Зоргиин хэн байһыень мэдэжэ абанабди. Рихард Зорге саазалуулагдабашье, маанадай зүрхэндэ хэтэ мүнхэдөө үлэхэл. Тэрэ социализмын бүхы дэлхэй дээрэ иланмандахын түлөө ами наһаяа хайрлангүйгөөр алдаһан байгаа. Рихард Зорге урагшаа һанал бодолтой хүн түрэлтэнэй хани нүхэрынь мүн лэ.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ.

ЗӨӨЛЭН АЛТА БЭДЭРЭГШЭ

Ахын хүбшэ тайгада байгаалиин үнэтэ баялигууд барагдашагүй юм. Наада захынь хэрмэ, булга, үен, һолонго, үнэгэн, шэлүүһэн гэхэ мэтын ангууд үдэжэ олон боложол байдаг. Жэл бүри хэрмэ, булган агнагдажа, тэдэнэй арһан гүрэндэ тушаагдажал байдаг. Ангуушан Готоп Жамбалович Самаевай ганзагалаагүй ан гэжэ байхагүй, агнуурида гараал һаа, ан гүрөөһэ, хэрмэ, булганай һайниие буулгаһан лэ байха, теэд тэрэнэй бариһан ангуудые тоолохо болоо һаа яһала олон лэ даа.

Нүхэр Г. Ж. Самаев агнуури намнаад ябадаггүй, харин артелиингээ хайнаг үүлтэрэй мал олошоруулха зорилгоор һарлаг үнеэдые олоорнь даажа абаад, үбэл, нажаргүй харууһалжа, зуун үнеэнһээ зуун тугал абажа байһан юм.

Мүнөө нүхэр Самаев 60 гаран наһатай болобошье һаа, һарьдаг уулаар ябажа, хэрмэ, булга агнаха онол аргануудаа үргэлжэлүүлһээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ангуушан Г. Ж. Самаев ээлжээтэ агнууридаа гарахаяа бэлдэжэ байна.

Д. ДУГАРОВ.

БУЛГАНАЙ АРҺАН ЯБТАРХАНЬ

Арадаа занга, капкан, хоёр аматые үргэлһэн ангуушад Баргажанай нуур, сөөрэмүүдэй арьеэр, хада уулаар ябажа, зөөлэн алта бэдэрнэ. Мүнөө эндэ 250 ангуушад холын агнууридa гаранхай.

Хүйтэн сагай дүтэлхэ бүри ондатра бариха хаһа дүүрэнтэжэ, намарһаа хойшо баригдаһан ондатрын 26 мянган арһан Баргажанай пунктда тушаагдаба. Эдэнэрэй дундаһаа Хурамхаанай ангуушад Ларионов, Казанцев гэгшэд эрхим амжалтатай. Эдэнэр тус тустаа мянгаад ондатра барижа, хараалагдаһан түсэбөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Нүгөөдэ мэргэшүүлынь Баргажанай сүүта хилэн хара зүһэтэй булга, хэрмэ болон бусад арьяатаниие барихаар холын байрада гаранхай.

Б. ОЛЕНИН.

НОЁДОЙ МУУҺАА, ӨӨРЫН АХИРҺАА

Улаан-Үдэдэмнай һэн. Наратай сэлмэг үдэр байба. Тоо бүридхэлшэдэй бүхэроссийскэ заочно курсын Бурядтахи филиалай оюутан Тамара Дуланаева, Галина Голубева, Аня Калачева гэгшэд. Комсомольско гудамжаар ехэ баяртай хүхюунүүд гэшхэлэлдэжэ ябаба. Баяр бахаяа ханаһаниинышье буруу бэшэ һэн. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр һаяхан лэ шалгалтаяа бараад, хамтынгаа байра тээшэ зорижо ябаа бшуу.

Гэн гэтэр юумын гэнтэ эбдэржэ, бутаржа байһан мэтэ абяан ара таладань соностожо, улаан хэрээһэнэй машина жолоо алдагдаһан юм шэнги мухарижа ябаба. Теэд юун гэхэбтэ? Тэрэ ябаһан гурбанай хоёрынь абаһаар лэ тэрэ машинада дайруулан наһа баража, амиды үлөөшэ нэгэниинь дары туһаламжын машинаар абаашагдаба.

Хүнүүдшье аюулай тохёолдоһон газарта олоороо сугларииоо һааб даа... Тиихэдэ гурбан һэшхэлгүй хүйхэрнүүд—городой ветеринарноариг сэбэрэй станциин жолоошо Силов, тэрэнэй нүхэд—Бурядай радиофикациин управлениин дархашуул Владимир Однодворченко, Валентин Коробенко гэгшэд хашалгүй зогсожо байбад. Тэдэнэр —шал мяхан һогтуунууд.

Һүүлээрнь мүрдэлгын болоходо, тэрэ Силов гэдэг горветсанстанциин дегазационно отрядай дарга И. М. Дудин гэгшэтэй Загарайн аймагһаа ерэһэн ноёдой һүлэр һула байхыень һамбаашалжа, машинаяа гаражда оруулангүй, харин хашаа соогоо орхиһон, архидаһан байба. Хойто үглөөгүүрнь Однодворченко гэдэг нүхэрөө ажалдань абаашажа үгэхэ зуураа, тэндээ тэрээнтэеэ ажал дээрэнь архидаһан. Тиигээд тэдэнэр шал һогтуу юумэнүүд город соогуур гүйлгэлдэжэ сэнгэхэ гэжэ шиидээд, нимэ үйлын муухай уршагта ябадалда оробо хаям.

Жолоошо Силов хиналтада абтажа, хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа.

Теэд яахадаа нимэ юумэн тохёолдооб? Эндэ горсанветстанциин хүтэлбэрилэгшэд ехэ зэмэтэй. Тэдэнэй һүлэр һула байһанай эсэстэ жолоошон Силов гэдэг дура зоргон соогоо аашалаа бшуу. Автомашиныг[...] бүхэли сүүдхэ соо гаражда үг[...] байхадань, ноёдыншье һанаагаа б[...]лай зобоогүй. Юрэдөө, сэхыень хэлэхэдэ, Силовэй хойноһоо шалгажа, хинажал байха хэрэгтэй байгаа. Юуб гэхэдэ, тэрэ анха сагһаа эхилээд лэ архидаһан, хулигантаһан. Баһа эхэ эсэгэдээшье нюдарга харуулһан.

Горветстанциин начальник нүхэр И. М. Карбаинова «өөрын гараж, механик үгыбди» гээд шалтаг бариа. Тэрээн дээрэһээ болоожо, машинануудаа Пироговой нэрэмжэтэ гудамжадахи ветеринарна лабораториин гараж соо табидаг байһан юм хаш. Тэндэншье баһал «бусадай» ямар машинын хайшаа ошоһые бүридхэдэг, шалгадаггүй.

Дээрэ дурсагдаһан баримтануудаа дээрэһээ ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, жэжэ эмхи организацинуудай, ведомствэнүүдэй машинануудые ш[...]гэ автоажахы болгон ниилүүлээ һаа дээрэ болоо.

Тиигээд һүүлшын асуудал гэхэдэ, тэрэ хүдэлмэриин үедэ хэдэн хү[...]нүүдэй архидажа байхада, бригадир, мастер, прораб гэһэнгүүд хаагуур ябаа гээшэб?

Хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулһанай хойшолон нимэл хаям даа. Энээн тухай ажахы, эмхи бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэ бодожо үзэг лэ!

П. СЫРОМЯТНИКОВ.

Ханойн конференци нээгдэбэ

ХАНОЙ, ноябриин 25. (ТАСС). Америкын империализмын эзэрхэг добтолгодо эсэргүүсэн, эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэжэ байһан Урда Вьетнамай арадтай һанал нэгэдэлгын уласхоорондын конференци мүнөөдэр үдын хойно. эндэ нээгдээ.

Советскэ делегаци конференцидэ хабаадалсана.

ФАН ВАН ДОНГ:

США-да гансахан лэ арга бии

ХАНОЙ, ноябриин 25. (ТАСС). Вьетнам арадтай һанал нэгэдэлгын уласхоорондын конференциин делегадуудай хүндэлэлдэ зорюулан, ДРВ-гэй премьер-министр Фан Ван Донг үсэгэлдэр уулзалга хээ. Тэрэ айлшадта хандан үгэ хэлэхэдээ, Урда Вьетнамда Америкын империалистнуудай хэжэ байһан ябуулгануудые шоо шобто хараһан байна. «Америкын эзэрхэг добтолго хэжэ ороһонһоо хойшо, 200 мянга шахуу хүн алуулаа, зобоолго, түляалгаһаа уламжалан 700 мянга гаран хүн гэмтээ, стратегическэ һуурин газарнууд гадагүүдтэ суглуулагдаһан хүнүүдые оруулалсангүйгөөр абажа үзэхэдэ, хахад миллион хүн түрмэдэ хаагдаа. Олон мянган тосхонууд үхэр буугай һомонуудаар, гал шатаадаг бомбонуудаар һандаргагдаа, тэдээн дээрэ хорото бодосууд сасажа хаягдадаг байгаа... Эгээл нимэһээ манай урда талын хүбиин зобожо тулижа байһан, зүгөөр эрэлхэг зоригто хүн зон илалта түйлатараа эсэргүүсэлгын дай хэхээр эрид шууд шиидэнги» гээд тэрэ хэлээ.

ДРВ-дэ Америкын авиациин добтолһон тухай һануулхадаа, премьер-министр эзэрхэг түримхэйшүүлдэ шанга уридшалан һануулга хээ. Хэрбээ тэдэнэр Хойто Вьетнамда добтолон ороход һэдэлгэ хээ һаа «бүхы вьетнам арадай зүгһөө эрид шанга сохилто хүлеэхэһээ гадна, социалис оронуудай, дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хэдэн зуун миллион хүнүүдэй зүгһөө шанга харюу абаха» гэжэ тэрэ хэлээ.

Вьетнам тушаа 1954 оной Женевэдэхи хэлсээе хүндэлхэ, Урда Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае дары болиюулха, дотоодынгоо хэрэгүүдые Урда Вьетнамай арадай өөһэдөө шиидхэхэ арга олгохын тулада тэндэһээ сэрэгүүдээ гаргаха гээшэ США-гай эндэхи байдалһаа мултаран гараха гансахан лэ арга болоно гэжэ Фан Ван Донг дахяад онсолон тэмдэглээ.

Энэ конференци хадаа Ази, Африкын, Латинн Америкын национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй, капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэд болон ажалшадай хүдэлөөнтэй, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи бүхы эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдтэй социалис оронуудай арадуудай нэгэдэлые эли тодоор харуулха байна гээд премьер-министр мэдүүлээ.

Хуулиин проект баталан абтаба

ЛОНДОН, ноябриин 25. (ТАСС). Правительствын мүнгэн сан тухай хуулиин проектые Англиин общинануудай палата үсэгэлдэр баталан абаа. Ондоо тээһээ эд бараа асаржа худалдаһанай түлөө татабариие арбан табан процентээр дээшэлүүлхэ, олзын налог болон бензинэй сэн дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн социальна хангалгын талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаха гэжэ хуулиин проектээр хараалагданхай.

Суданай правительствын шиидхэбэри

ПАРИЖ, ноябриин 25. (ТАСС). Урда Арави руу ошожо ябаһан бүхы сэрэгэй самолёдуудай Суданай газар дээгүүр ниидэжэ гаралга гү, али аэропортдо буулга хоригдоо гэжэ Суданай гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ үсэгэлдэр мэдүүлээ. Сэрэгэй самолёдуудай буужа тухай генерал Ибрагим Аббудай сэрэгэй засаг түрын баталһан бүхы хэлсээнүүдые Хагем Аль-Халиф гэгшын толгойлдог ороной шэнэ правительство болиюулаа гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Хартумһаа мэдээсэнэ.

Юрын рейснүүдтэ хамаатай бэшэ бүхы самолёдууд Суданай газар дээрэ буухын гү, али дээгүүрнь ниидэжэ гарахын тулада түрүүн зүбшөөл абаха ёһотой гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэһэн байха юм. Самолёдуудай экипаж хадаа ниидэлгынгээ шалтагаан, шэглэл, тээжэ ябаһан ашаан болон пассажирнууд тухай бүхы шухала мэдээнүүдые хүргэхэ уялгатай.

Шухала болоод байгаа һаань, самолёдуудай экипажуудай үгэһэн мэдээнүүдэй зүб байһандань үнэмшэхын тулада харин бүхы самолёдуудые шалгаха эрхэ правительство өөртөө үлөөнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Конгодо американо-бельгийскэ интервенциие болиюулха

ЛОНДОН, ноябриин 25. (ТАСС). Бүхэдэлхэйн Эб найрамдалай Совет президент-гүйсэдхэгшэ Джон Бернал США-гай болон Бельгиин правительствануудта үсэгэлдэр үдэшэ телеграммануудые эльгээгээ. Тэдээн соонь нигэжэ хэлэгдэнэ: «Конгодо американо-бельгийскэ хамтын сэрэгэй интервенциин хэгдэжэ байһые Бүхэдэлхэйн Эб найрамдалай Совет эрид шууд буруушаана. Энэрхы сэдьхэл гарганабди гэһэн хэбэртэйгээр энэ добтолго хэгдэжэ байһан аад, харин үнэндөө гэм зэмэгүй хүнүүдэй алуулха, хюдуулха ябадалда хүргэнэ. Нимэ ябуулганууд Конгые хоёрдохи Урда Вьетнам болгожо шадаха гээд телеграмманууд соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Америкын болон Бельгиин бүхы сэрэгэй алба хэгшэдые бусааха, сэрэгэй техникые гаргажа абаашаха эрилтэ бидэнэр хэнэбди. Конгын асуудалнууд газаа талаһаа хамааралсалгүйгөөр, имагтал конголез арадаар шиидхэгдэжэ шадаха байна» гээд телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Бельгиин олониитэ зэбүүрхэнэ

БРЮССЕЛЬ, ноябриин 25. (ТАСС). Конгын восстани хэгшэдэй хүсэнүүдтэй тэмсэлдэ Бельгиин парашютистнуудай хабаадалга ороной олониитые ехээр зэбүүрхүүлээ. Энэ ябуулгые хэхэдэнь США-гай болон Англиин империалистнууд туһалһан байна. Конгын дотоодын хэрэгүүдтэ колонизаторнуудай сэрэгэй хүсөөр хамааралсалгые буруушааһан резолюцинуудые Бельгиин демократическа организацинууд баталан абана.

«Интервенциие Бельгиин коммунис парти эрид шууд буруушаана» гэһэн гаршагтайгаар Бельгиин коммунис партиин ЦК-гай политбюрогой мэдүүлгые «Драпо руж» газетэ мүнөөдэр толилоо. Бельгиин парашютистнуудай добтолго Конгын дотоодын хэрэгүүдтэ тон бүдүүлигээр хамааралсалга болоно гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Сэрэгэй интервенци сэхэ хэхэ тухай шиидхэбэри түбэгтэй хэсүү байдал тохёолдуулаа. Нимэ байдал имагтал эгээн үһэрүү, яһанай илгаа гаргадаг этэгээдүүдтэ туһалха гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй. «Эб найрамдал хамгаалха бельгийскэ союз», «Шэнэ ёһоной колониализмда болон фашизмда эсэргүүсэн тэмсэхэ комитет», бусад олон организацинууд буруушаалгын мэдүүлгэнүүдые хээ.

Кениин правительствын мэдүүлгэ

НАЙРОБИ, ноябриин 25. (ТАСС). Конгодо болоһон һүүлшын ушарнууд тушаа Кениин правительствын тусхай мэдүүлгэ эндэ толилогдоо.

Мэдүүлгэ соо нигэжэ тэмдэглэгдэнэ. Конгодохи эблэрэлгын талаар комиссиин һанамжые хэрэгсээнгүй, америкынхид, бельгиинхид, сагаан шарайта хүлһэншэд Стэнливильдэ добтолго хээ. Англиин Вознесениин аралнуудһаа Америкын самолёдуудаар буулгагдаһан Бельгиин парашютистнууд Стэнливильдэ добтолго хээ гээд мэдүүлгэ соо заагдана.

Конгодохи эблэрүүлгын талаар комиссиин заседани хараалагдаһанайнгаа ёһоор ноябриин 26-да Найробидо болохо гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэһэн байна.

Интервентнүүдэй сэрэгүүдые Конгоһоо гаргаха

БЕРЛИН, ноябриин 25. (ТАСС). ГДР-тэхи германо-африканскэ бүлгэм хадаа Конгодо империалистнуудай хэжэ байһан добтолгые эрид шууд буруушаагаа, интервентнүүдэй бүхы сэрэгүүдые тэндэһээ дары гаргаха эрилтэ хээ.

«Эзэрхэг добтолгын эхилхын урда үдэр империалистнуудай туһамарша Чомбедо урьһаламжа угэһэн» Баруун Германиин правительствын ябуулга бүлгэмэй үсэгэлдэр толилогдоһон мэдүүлгэ соо мүн лэ буруушаагдаһан байна.

Конгодохи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшадта талархажа байһан тухайгаа Конгын арадуудые болон өөрынгөө сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһан бусад арадуудые дэмжэжэ байһан тухайгаа бүлгэм мэдүүлһэн байна.

Стэнливильдэ байлдаан болоһоор

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 25. (ТАСС). Бельгиин парашютистнуудай десантын үсэгэлдэр буулгагдаһан Стэнливильдэ восстани хэгшэдэй отрядуудай болон ехээр зэбсэглэгдэһэн Бельгиин сэрэгүүдэй хоорондо байлдаан замханагүй. Бельгиинхидтэ сагаан шарайта хүлһэншэдэй отрядууд туһална. Бельгиин парашютистнуудта туһалхын тулада хүлһэншэдэй отрядые Чомбе эльгээһэн байгаа бшуу.

Харин информационно агентствануудай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор бүхы город ёдотор, мүн Стэнливилиин дүтэ шадарай һуурин газарнуудта мүнөө үглөөгүүр шанга буудалдаанууд үргэлжэлөө. Стэнливилиин аэродром шадар илангаяа шанга буудалдаан болоо. Үсэгэлдэр Америкын самолёдуудаар Бельгиин десант эндэ буулгагдаһан байгаа бшуу.

Леопольдвилиин засаг түрые толгойлогшо Чомбе Стэнливильдэ мүнөөдэр «илагша боложо» орохо һанаатай байһан аад, город соо байлдаанай үргэлжэлһөөр байһан дээрэһээ ороной хойто зүг уруу аяншалгаа хойшолуулаа. Энээн тухай Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Леопольдвильһаа мэдээсэнэ.

Афганистанай ниислэл Кабулые оронойнь хойто нютагуудтай холбодог шэнэ автомагистраль Гиндукуш хада дээгүүр табигдаа.

Энэ шухала харгын барилга Советскэ Союзай экономическа, техническэ туһаламжаар бүтээгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ автомагистраль.

АПН-эй фото.

Редактор **Ц. О. ОЧИРОВ.**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61 корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсельков и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00281. Зак. № 1161.